Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

19 март, сешанба, 1996 йил
Сотувда эркин нархда. № 55 (1308)

ХАЛҚИМИЗНИНГ ЙЎЛИ – МУСТАҚИЛЛИК, ОЗОДЛИК ВА ТУБ ИСЛОҲОТЛАР ЙЎЛИДИР

ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ СЕССИЯСИ

16 март куни Урганчда халқ депутатлари Хоразм вилоят кенгашининг навбатдан ташқари учинчи сессияси бўлиб ўтди. Унда вилоят кенгаши депутатлари, республика Олий Мажлисига Хоразм вилоятидан сайланган депутатлар, вилоятнинг шаҳар ва туманлари ҳокимлари қатнашди.

Сессияда ташкилий масала кўриб чиқилди. Маркс Жуманиёзов қишлоқ хўжалиги вазири этиб тайинлангани муносабати билан вилоят ҳокими вазифасидан озод қилинди. Депутатлар Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов тавсиясига биноан Хоразм вилояти ҳокими вазифасини бажариб келган Искандар Юсуповни вилоят ҳокими этиб тасдиқладилар.

Сессияда Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов нутқ сўзлади.

Халқ депутатлари Хоразм вилоят кенгаши сессиясида Ўзбекистон Бош вазирининг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчилари Темур Алимов, Бахтиёр Ғуломов, Хайрулла Жўраев, Бош вазир ўринбосари Рим Гиниятулин, шунингдек, бир қанча вазирликлар ва идоралар раҳбарлари иштирок этди.

Суратда: сессия пайти.
Р. Курбонбоев тасвирга олган.
(ЎзА).

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ХОРАЗМ ВИЛОЯТИ КЕНГАШИ СЕССИЯСИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

Ассалому алайкум, азиз дўстлар!

Улуғ айём — Наврўз байрами арафасида, униш, ўсиш ва улғайиш фаслида сизларни сиҳат-саломат, бардам ва яхши кайфиятда кўриб турганимдан ғоят хурсандман. Хоразм аҳлини, бутун Ўзбекистон халқини бу қутлуғ сана билан муборакбод этишга ижозат бергайсиз. Янги йилимиз эзгуликлар йили, юксалиш йили, қут-барака, фаровонлик ва тинчлик-осойишталик даври бўлсин.

Якунланган 1995 йил мамлакатимизнинг мустақил тараққиёти йўлида муҳим босқич бўлди. Жумладан, у Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамиятидан муносиб ўрин олган, ишлаб чиқаришнинг пасайиши бутунлай тўхтатилган, халқимизнинг турмуш шароити барқарорлаша бошлаган, ҳуқуқий давлатнинг демократик тамойиллари чуқурлашган йил сифатида ёдимизда қолади.

1995 йилда ислоҳот жараёнлари ижтимоий ҳаётимизнинг барча соҳаларини қамраб олди, турмуш тарзимиз ва онгимизга чуқурроқ кириб борди. Боқимандалик кайфиятлари чекина бошлади. Тадбиркорлик, ишбилармонлик ҳаракатлари йўлидаги тўсиқлар камайди. Давлат мулкини хусусийлаштириш, тадбиркорликни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш борасида дастлабки ютуқларга эришилди. Бу ҳақда яқинда Вазирлар Маҳкамасида 1995 йил якунлари ҳамда жорий йилдаги вазифаларга бағишланган мажлисда батафсил гаплашиб олган эдик.

Юртимизда қарор топган тинчлик, барқарорлик ва фуқаролар ҳамжиҳатлиги республикамиз иқтисодий-сиёсий ва маънавий ҳаётидаги туб ислоҳотлар муваффақиятига асосий кафолот бўлди. Бу натижалар энг аввало дунёқарашимиздаги ўзгаришлар билан чамбарчас боғлиқдир. Фидойи, меҳнаткаш, танти халқимиз мустақиллик ва мамлакатимизнинг буюк истиқболига интилиб, Ватаннинг қадру қиммати, миллатнинг шаъни эканини англаб, истеъдодини, бутун имкониятини, бутун кучини элу юрт истиқболига бахшида этмоқда.

Биз иқтисод ва маънавиятни муштарак ҳолда тасаввур этамиз. Чунки иқтисодий таназзулга учраган жамиятнинг маънавияти ҳам қашшоқлашади. Ёки аксинча, маънавий қашшоқ жамият ҳеч қандай ислоҳотларга қодир бўла олмайди.

Ана шу жиҳатдан қараганда, Хоразм ноёб маданият, нафис санъат, юксак маърифат, турмушнинг доно фалсафаси ва инсонпарварлик ғоялари билан йўғрилган адабиёт ва шеърият маскани, дунёвий илм ўчоқларидан бири экани қувончли ҳодиса.

Хоразм вилояти заминида камол топган не-не алломалар, фозилу фузалолар, мутафаккиру маърифатпарварлар Ватанимиз шон-шуҳратини бутун дунёга таратган. Буюк аждодларимиз ал-Беруний, ал-Хоразмий ва бошқа ўнлаб буюк инсонларнинг номлари бутун дунё халқлари учун мўътабар ва муқаддасдир.

Хоразм воҳасининг тарихий-маданий мероси бевосита Хева шаҳри тарихи билан боғлиқдир.

Хева шаҳрининг жаҳон маданияти тараққиётида тутган алоҳида ўрнини ҳисобга олган ҳолда, ЮНЕСКО бош конференциясининг 1995 йил октябрь-ноябрь ойларида Парижда бўлиб ўтган 28-сессияси Бухоро ва Хева шаҳарларининг 2500 йиллигини дунё миқёсида кенг нишонлаш тўғрисида қарор қабул қилди. Ўзбекистон ҳукумати бу халқаро ҳужжат асосида ўзининг махсус қарорини қабул қилди.

Бундан ташқари, мамлакатимизда буюк соҳибқирон Амир Темур таваллуди 660 йиллигининг кенг нишонланиши ва 1996 йилнинг Амир Темур йили деб эълон қилиниши ҳам ўзбек маданияти, маънавияти ва тарихининг жаҳон саҳнида тутган муносиб ўрнини яққол кўрсатади.

Муҳтарам дўстлар!

Биз бугунги кунда ана шундай улуғ аждодларимиз, мамлакатимиз ва миллатимиз ифтихори бўлган ноёб қадриятларимиз билан ҳақли равишда фахрланамиз. Худди ана шу қадриятлар ўтиш даврининг қийинчилик ва мураккабликларидан бизни асрамоқда, мадад бўлмоқда.

Айни вақтда миллатимиз, халқимиз, шу жумладан, мард ва танти хоразмликлар ҳам ўз меҳнатлари ва фидойиликлари билан она юртимизнинг ҳар томонлама равнақига катта ҳисса қўшмоқдалар.

Бироқ бугун фурсатдан фойдаланиб, Хоразм халқининг оғир меҳнатини, заҳматкаш ва мислсиз бунёдкорлик фазилатларини чуқур эътироф этган ҳолда, йўл қўйилган хато ва камчиликлар, фойдаланилмаётган имкониятлар ва ҳал этилиши зарур бўлган айрим муаммолар тўғрисида очиқ-ойдин гаплашиб олишимиз керак.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, вилоят аҳли бир қанча ибратли ишларни амалга оширмоқда. Жумладан, халқ хўжалиги тармоқларида мулкчиликнинг турли шакллари пайдо бўлмоқда. Кўпчилик саноат корхоналари, савдо ва маиший хизмат кўрсатиш шахобчалари, хўжаликлар давлат тасарруфидан чиқарилган. Бироқ иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш, халқ хўжалиги тармоқларини ривожлантириш, ижтимоий масалалар, ҳуқуқни муҳофаза қилиш ва кадрлар билан ишлаш борасида қатор муаммолар, хато ва камчиликлар ҳам бор.

Улар нималарда кўринади?

Аввало, **хусусийлаштириш ва кўп қиррали иқтисодиётни ривожлантиришда** юзакичилик, унинг моҳиятига чуқур етиб бормаслик ҳоллари мавжуд. Вилоятнинг Дружба шаҳри, Гурлан, Шовот, Урганч туманларида асосий ҳудудий дастур бўйича давлат корхоналарини хусусийлаштириш режалари бажарилмаяпти.

Вилоятда кўчмас мулк ва қурилиши тугалланмаган объектларни сотиш бўйича белгиланган топшириқлар ҳам бажарилмаган. 1995 йили бор-йўғи қурилиши тугалланмаган 8 та объект сотилган, холос.

Хусусийлаштиришдан тушадиган маблағларнинг ўз вақтида келиб тушмаганлиги оқибатида вилоят бизнес-фондидан бор-йўғи 17 та корхонага кредит берилган.

Кичик ва хусусий корхоналар ташкил этиш бозор иқтисодиётининг асосидир. Биз ана шундай кичик, аммо самарали соҳани ривожлантирмас эканмиз, кўзлаган мақсадимизга етиш қийинлашади.

Хоразм — азалдан тадбиркорлар, ишбилармонлар юрти. Бироқ кейинги йилларда бу ерда оқсаш юз бермоқда. Биз мустақилликнинг дастлабки йилларида бу ерга келиб, 1992 йилдаёқ қурилган дўкон расталари, тадбиркорлар ишини кўриб, бутун мамлакатга ўрнак қилиб кўрсатган эдик.

Афсуски, ўтган уч йил давомида иш суръати жуда сустлашиб кетди. Айниқса, вилоятнинг Ҳазорасп, Хонқа, Шовот, Янгибозор туманларида аҳвол ачинарли, вилоят, шаҳар, туман ҳокимликлари,

(Давоми 2-бетда).

РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯСИ ПРЕЗИДЕНТИ БОРИС ЕЛЬЦИН ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Муҳтарам Борис Николаевич!

Ўзбекистон халқи Россия Федерацияси Давлат Думаси 1996 йил 15 март куни Беловеж битимларини бекор қилиш ҳақида коммунистлар ташаббуси билан қабул қилган қарорни ташвиш билан кутиб олди.

Аслини олганда, бу қарор собиқ СССРни, коммунистик мафкурани қайта тиклашга, тоталитар тузум ҳамда 1991 йилда Россия халқи томонидан ҳам, Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигидаги бошқа барча халқлар, жумладан, Ўзбекистон халқи томонидан ҳам якдиллик билан рад этилган эски ақидаларга қайтишга даъват этишдан бошқа нарса эмас. МДҲ муқобили йўқ ҳамжамият бўлиб, унда Россияга ҳақли равишда етакчи ўрин ажратилганига бизнинг ишончимиз комил.

Ўзбекистон қатъий равишда мустақиллик йўлини, барча давлатлар, биринчи галда Россия билан, асрлар давомида дўстлик ва қардошлик ришталари билан ўзаро боғланган Россия халқи билан тенг ҳуқуқли ва ўзаро фойдали ҳамкорлик қилиш йўлини танлаб олган.

Биз Россия 1991 йилда танлаган йўл — янгиланиш, демократик ислоҳотлар, суверен демократик мустақил давлат қуриш йўли, бу йўл фаровонлик, улкан табиий, моддий, маънавий ва ақл-зако салоҳиятига эга бўлган халқнинг ҳаётини тўкис қилиш йўли эканига қатъий аминмиз.

Муҳтарам Борис Николаевич!

Сиз, Россиянинг Президенти ва барча демократик кучлар, Россия жамиятини янгилаш тарафдорлари қўллаб-қувватловчи тан олинган етакчиси сифатида Россияни эски, умрини яшаб бўлган тузумга қайтаришга интилаётган турли сиёсий доираларга муносиб зарба берасиз, Россия ислоҳотлар йўлидан дадил бораверади ва жаҳон ҳамжамиятида ўзига муносиб ўринни эгаллайди, деб қатъий ишонамиз.

Эҳтиром билан, Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ КЕНГАШИДА

15 март куни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгашининг кенгайтирилган мажлиси бўлиб ўтди. Унда Олий Мажлис раҳбарияти, қўмиталарининг раислари, депутатлар фракцияларининг, сиёсий партиялар ва ҳаракатларнинг раҳбарлари иштирок этдилар.

Мажлисда Россия Федерацияси Давлат Думасининг 15 мартда қабул қилган ва собиқ СССРни қайта ташкил этишга қаратилган қарорига муносабат билдирилди.

Сўзга чиққан Кенгаш аъзолари, депутатлар фракциялари, сиёсий партиялар ва ҳаракатларнинг раҳбарлари Россия Давлат Думасининг бу қарори популистик қарор бўлиб, мазмун моҳияти жиҳатидан ҳеч қандай ҳуқуқий асосга эга эмаслигини якдиллик билан қайд этдилар.

Олий Мажлис Кенгаши ушбу масала юзасидан қарор қабул қилди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгашининг Қарори

РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯСИ ДАВЛАТ ДУМАСИНИНГ 1996 ЙИЛ 15 МАРТДАГИ ҚАРОРИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

Россия Федерацияси Давлат Думасининг 1996 йил 15 мартда қабул қилган собиқ СССРни қайта тиклашга қаратилган қарори муҳокамага лойиқ эмас, деб ҳисоблансин.

Ўзбекистон бозор муносабатларига асосланган мустақил, демократик, ҳуқуқий давлатни ва фуқаролар жамиятини барпо этиш ҳамда мустаҳкамлашдан иборат ўз йўлини, жаҳон ҳамжамиятига қўшилиш йўлини қатъий танлаб олди.

Ўзбекистон Республикаси МДҲ ташкил этилганлиги қонуний ёки ноқонунийлиги юзасидан ҳам, шунингдек Евроосиё иттифоқи шаклидами, федерация ёки конфедерация шаклидами, гўёки Белоруссия, Қозоғистон ва Россия имзоламоқчи бўлган ҳужжат қандай тарзда бўлишидан қатъий назар, собиқ Иттифоқни қайта тиклаш масаласи бўйича мунозарани ҳатто очмоқчи ҳам эмас. Давлатлар устида турувчи ҳар қандай тузилмалар ташкил этишни назарда тутадиган интеграция жараёни Ўзбекистон учун мақбул бўла олмайди.

Олий Мажлис Кенгаши яна бир бор таъкидлайдики, Ўзбекистон танлаб олган йўл 1991 йил 29 декабрда ўтказилган референдумдаги халқнинг ўз хоҳиш-иродасини эркин билдириши асосида қабул қилинган йўл бўлиб, бу референдумда сайловчиларнинг 98,2 фоизи «Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши томонидан эълон қилинган Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллигини маъқуллайсизми?» деган матнни ёқлаб, овоз бердилар.

Айни пайтда шуни баён қиламизки, 1991 йил 17 март куни собиқ СССР ҳудудида ўтказилган референдумда Ўзбекистон Республикасида халқ иккинчи бюллетень бўйича ҳам овоз берди. Бу бюллетендаги матн Иттифоқ референдумига қўйилган масаланинг мазмунини амалда йўққа чиқаради. Россия Федерацияси Давлат Думаси эса 1996 йил 15 мартдаги қарорини айни ана шу референдум натижаларига асослашга уринади. Қолаверса, Ўзбекистон Республикасининг мустақиллиги СССР расман барбод бўлишидан анча олдин, 1991 йил 31 августда эълон қилинган эди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси
Э. ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри,
1996 йил 15 март.

Наврўз байрами арафасида парламентда ҳамда жойларда ишлаётган Олий Мажлис депутатлари сайлов округлари ҳамда меҳнат жамоаларида бўладилар.

Олий Мажлис депутатлари Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримовнинг халқ депутатлари Хоразм вилояти Кенгашининг сессиясида сўзлаган нутқидан келиб чиқадиган вазифаларни муҳокама қиладилар ҳамда умумхалқ байрамига бағишланган тантаналарда иштирок этадилар.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ МАТБУОТ ХИЗМАТИНИНГ БАЁНОТИ

1996 йил 16 март куни Хоразм вилояти халқ депутатлари кенгашининг навбатдан ташқари учинчи сессияси бўлди. Ушбу сессияда сўзга чиққан давлатимиз бошлиғи Россия Федерацияси Давлат Думасининг 1996 йил 15 мартдаги собиқ Совет Иттифоқини тиклашга қаратилган қарорига Ўзбекистон Республикасининг муносабатини баён қилиб берди.

Президент Россиядаги ҳозирги вазият бу мамлакатдаги сайловолди эҳтирослари жуда авж олгани билан изоҳланишини таъкидлади. Маълумки, собиқ СССРнинг тугатилгани Россия Президенти Ельцин, Украинанинг собиқ Президенти Кравчук ва Беларусь давлатининг собиқ бошлиғи Шушкевичнинг 1991 йил 8 декабрда Беловеж ўрмонида бўлиб ўтган учрашувида расмий жиҳатдан эълон қилинган эди. Ўшанда улар Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги тузилганини ҳам эълон қилдилар.

Президент Каримов Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигини тузиш тўғрисидаги қарор ҳамдўстлик иштирокчилари бўлган барча давлатлар парламентлари томонидан тасдиқланганини айтди. Россия парламенти бу қарорни 1991 йилда тасдиқлаган.

1996 йил 15 март куни Россия Федерациясининг янги чақириқ Давлат Думаси коммунист депутатларнинг ташаббуси билан Беловеж битимини бекор қилиш тўғрисида қарор қабул қилди. Бу қарор собиқ СССРни қайта тиклашга даъват сифатида қабул қилинмоқда.

Россия Федерацияси Давлат Думаси ўз қарорини ҳуқуқий жиҳатдан асосламоқчи бўлиб, 1991 йил 17 март куни ўтказилган иттифоқ референдуми натижаларини, яъни беш йил олдинги воқеани далил қилиб келтиради: ўшанда собиқ СССР фуқароларининг кўпчилиги иттифоқни сақлаб қолиш учун овоз берган эмиш.

Президент Ислом Каримов Россия Президенти Борис Ельциннинг Россия парламенти қуйи палатаси қарорининг асоссизлиги ва ноҳақлиги тўғрисида телевидение ва матбуот орқали айтган фикрини, унинг Федерация Кенгаши ва Россия Президенти Давлат Думасининг бундай қарорини тасдиқламаслиги ҳақидаги баёнотини қўллаб-қувватлади.

Шуни айтиш керакки, деди мамлакатимиз раҳбари, Давлат Думаси ўз қарорини барча собиқ СССР республикалари халқларининг яна бирлашишга умумий истаги деб кўрсатиб, ўз ваколатлари доирасидан четга чиқмоқда.

Президент Ислом Каримов Ўзбекистон халқининг фикрини ифодалаб, 1991 йил август воқеаларини, машъум ГКЧП аъзоларининг давлат тўнтариши қилишга уринишларини эслатиб ўтди. Ўзбекистон ўша пайтдаёқ, яъни 19 август куни ўз тараққиёт йўли, озодликка эришишга қатъий аҳду паймони ҳақида, ҳар қандай ГКЧП ва уларнинг қарорлари Ўзбекистон учун ҳеч қандай аҳамиятга эга эмаслиги тўғрисида қатъий маълум қилган эди. Ўшандаёқ Ўзбекистоннинг ўзига хос тараққиёт йўли борлиги қатъият билан эълон этилган эди.

Ўзбекистон жамоатчилиги, бутун халқи бу фикрни тўла қўллаб-қувватлаган эди.

(Давоми 3-бетда).

ОРТГА ЙЎЛ ЙЎҚ

16 март куни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Раиси Эркин Халилов ва ташқи ишлар вазири Абдулазиз Комилов мамлакатимиздаги хорижий давлатлар элчихоналари ва халқаро ташкилотлар ваколатхоналари раҳбарлари, чет эл ҳамда маҳаллий оммавий ахборот воситалари вакиллари билан учрашди.

Учрашувда Россия Давлат Думасининг собиқ СССРни қайта тиклашга қаратилган қарорига муносабат билдирилди. Мазкур қарорнинг мустақиллик йўлидан дадил бораётган Ўзбекистон учун ҳеч бир дахли йўқ эканлиги қатъий таъкидланди. Давлат Думасининг бу қарори Россиянинг ички ишига тегишли ва бошқа мустақил мамлакатлар учун ҳужжат бўла олмайди. Аммо, дея таассуф билан қайд қилинди учрашувда, тарихни ортга қайтаришга уриниш йўлида ўйланмай қабул қилинган бундай қарорлар МДҲ давлатлари ўртасидаги интеграция жараёнига фақат салбий таъсир кўрсатиши мумкин. Олий Мажлис Кенгаши ушбу масала юзасидан қарор қабул қилгани қайд этилди.

(ЎзА).

ХАЛҚИМИЗНИНГ ЙЎЛИ — МУСТАҚИЛЛИК, ОЗОДЛИК ВА ТУБ ИСЛОҲОТЛАР ЙЎЛИДИР

(Давоми. Боши 1-бетда).

давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш вилоят бошқармаси, бизнес-фонд, банк бўлимлари томонидан етарли эътибор ва зарур ёрдам кўрсатилмаганлиги натижасида 1995 йилда вилоятда рўйхатдан ўтказилган жами корхоналардан 2700 га яқини ёки ҳар уч корхонадан бири фаолият кўрсатмаган.

Урганч шаҳрида кичик, хусусий ва бошқа корхоналарнинг дебиторлик ва кредиторлик қарзлари, ссуда пуллари, уларнинг ундирилиши ва бошқа ишлари ўрганилмасдан, «фаолият кўрсатмаяпти» деган асосда давлат реестридан тушириш тўғрисида ноқонуний қарорлар қабул қилинган.

Кичик, ўрта ва хусусий корхоналарни ташкил этишда бирёқламалик кўзга ташланади. Улар ўз низомларида кўзда тутилган **халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш ўрнига кўпроқ олди-сотди, воситачилик билан шуғулланишдан нарига ўтмаётир.**

Ўрта, кичик ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш, қишлоқ аҳолисининг турмуш даражасини яхшилаш асосидагина иқтисодиётимизнинг барқарор тараққиётига эришишимиз, халқимизнинг фаровон ҳаётини таъминлашимиз мумкин. Бу ҳақда халқ депутатлари Самарқанд ва Қашқадарё вилоятлари Кенгашлари сессияларида ҳамда мамлакат Олий Мажлисининг тўртинчи сессиясида айтиб ўтилди.

Бу ерда яна бир бор такрор айтмоқчиман: **саноатни қишлоқ жойларга олиб бориш, уни кенг ривожлантириш, янги кичик ва ўрта корхоналарни қуриш ва қўшимча иш жойларини яратиш билан чекка жойларда яшаётган аҳолини ишлаб чиқаришга жалб этиш керак.** Аҳоли ўсишини ҳисобга олсак (вилоятда бу кўрсаткич 3 фоизни ташкил этади) бу тадбир нақадар муҳим ва долзарб эканини англаш қийин эмас.

Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлаш соҳасида янги технологиялар билан жиҳозланган қўшма корхоналарни ташкил этиш ва чет эл инвестицияларини жалб этиш иши ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Мавжуд қўшма корхоналарнинг самарадорлиги паст. Ҳатто уларнинг учдан икки қисми ўз фаолиятини турли сабаблар билан тўхтатиб қўйган.

Урганч шаҳридаги Ўзбекистон-Жанубий Корея «Савдо уйи», Қўшкўпир туманидаги «Диёр», Дружба шаҳридаги «Питнак» ўзбек-турк қўшма корхоналари икки йилдан буён ишламаяпти.

Бунинг сабаби нимада? Нега хорижликлар катта умид билан келишади-ю, кўп ўтмай ноумид бўлиб қайтиб кетишади? Улар ё турли расмиятчилик, тўрачилик тўсиқларига, ё таъмагирлик иллатларига учрамоқдалар. Айрим раҳбарлар ўзларининг шахсий нуқсонлари билан халқ ризқини кесмоқдалар.

Бугунги кунда Хоразм вилоятида 40 мингдан зиёд фойдали меҳнат билан банд бўлмаган киши бор. Энди бунга қишлоқ хўжалигидан озод қилинадиган ортиқча ишчи кучларини қўшинг. 1995 йилда меҳнат бўлимларига 13672 киши мурожаат қилган, 9734 киши иш билан таъминланган.

Адолат нуқтаи назаридан айтиш лозим:

Кейинги йилларда Хоразмда саноатнинг ривожланиши кўзга ташланмоқда. 1995 йилда вилоят саноат корхоналари томонидан 1994 йилга нисбатан маҳсулот ишлаб чиқариш 29 фоиз кўпайтирилди. Умумий саноат маҳсулотининг асосий қисми давлат тасарруфида бўлмаган корхоналарда ишлаб чиқарилган. Бироқ, бу умумий кўрсаткичнинг орқасида ҳал этилмаган муаммолар мавжуд.

Вилоятда саноат маҳсулотлари ишлаб чиқаришда барқарорлик мавжуд эмас. Кўпчилик саноат корхоналарида маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмининг камайишига йўл қўйилмоқда. Баъзилари эса ўз фаолиятини тўхтатиб қўймоқда.

Халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш ҳажми ўтган йилга нисбатан ўсганлигига қарамай, зарур озиқ-овқат маҳсулотларидан гўшт, нон ва кондитер, ун ва макарон маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажмининг камайганлиги бизни ташвишлантирмоқда.

Умуман, вилоятдаги 12 туман ва шаҳардан 8 тасида, жумладан, Хева шаҳри, Урганч, Қўшкўпир, Ҳазорасп туманларида саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажми камайтириб юборилган.

Вилоятдаги энг катта саноат корхоналари ҳисобланган «Хева гилами» ҳиссадорлик жамияти 1995 йилда 1994 йилга нисбатан 28 фоиз, Урганч шаҳридаги «Ширин» ҳиссадорлик жамиятида эса 56 фоиз маҳсулот кам ишлаб чиқарилганини қандай тушуниш мумкин?

Капитал қурилиш соҳасидаги сансалорлик, айниқса, боқимандалик кайфияти вилоятда сурункали касалликка айланган. Маҳаллий раҳбариятнинг эътиборсизлиги ва лоқайдлиги натижасида қурилишни маблағ билан таъминлашда турли молиявий манбаларни қидириб топиш иши ўз ҳолига ташлаб қўйилган.

Республика бўйича капитал маблағларнинг 67 фоизи ишлаб чиқариш объектлари қурилишига ва халқ хўжалиги тизимини такомиллаштиришга йўналтирилган бўлса, Хоразм вилоятида эса шу мақсадларга жами маблағларнинг 49 фоизи ажратилган.

Мамлакатимиз олдида янги технологияларни яратиш, маънавий ва жисмоний эскирган ускуналарни жаҳон стандартларига мос дастгоҳлар билан алмаштириш вазифаси турибди. Шунга асосан янги ускуналар сотиб олиш ва ўрнатишга аталган капитал маблағлар ҳажми кескин оширилмоқда.

1995 йилда шу мақсадлар учун республика бўйича жами маблағларнинг 30 фоиздан кўпроғи ажратилгани ҳолда, бу кўрсаткич Хоразмда атиги 8 фоизни ташкил этади.

Вилоят раҳбарияти капитал қурилишни вилоятнинг ўз кучи ва имкониятларидан фойдаланиб пул билан таъминлашда оқсаб қоляпти.

Шу ҳолда ажратилган капитал маблағларини ўзлаштирмасликни чидаб бўлмайдиган бир ҳол деб ҳисоблайман. Масалан, Туямўйин-Урганч сув қувури қурилишига ажратилган маблағнинг атиги 39 фоизи ўзлаштирилганлиги кечирилмас ҳолдир.

Вилоятга чет эл инвестицияларини жалб этиш масалалари билан деярли ҳеч ким шуғулланмаяпти. 1994 йилда 796 минг сўмлик чет эл инвестицияси ўзлаштирилган бўлса, 1995 йили бу кўрсаткич 128 минг сўмни ташкил этди.

Бозор муносабатлари ривожланаётган бир даврда алоҳида эътибор берилиши лозим бўлган талаблар бор. Булар, аввало, **маҳсулот сифатини ошириш, рақобатга чидамли маҳсулот ишлаб чиқариш, нархини камайтириш, истеъмолчиларнинг талаб-истакларини ўрганиш, улар билан бевосита алоқалар боғлашдир.**

Мана шу масалаларга етарли эътибор берилмагани оқибатида саноат корхоналари омборларида қарийб 3 миллиард сўмлик тайёр маҳсулот сотилмасдан турибди. Бу нима деган гап?

Республикамизда бозор муносабатлари ривожланиши баробарида **мулкчиликнинг турли шакллари** вужудга келмоқда. Бу тадбирларни амалга оширишимиздан асосий мақсад — мамлакатимизда мулкдорлар сафини кенгайтириш. Чунки мулк эгаси ҳеч қачон қўлидаги мулкка хиёнат қилмайди, авайлайди, уни ўз моддий фаровонлигининг манбаи деб билади.

Жойларда тушунтириш ишлари олиб борилмаяпти. Акциядорлар ўз улушларининг моҳияти ҳақида тўлиқ тушунчага, ўз пайларига мувофиқ олишлари лозим бўлган дивидендлар миқдори тўғрисида етарли маълумотга эга эмас.

Умуман олганда, 1995 йил якунига кўра акция сотган корхоналарнинг 30 фоизи сотилган акциялари учун дивиденд тўлай олмади! Жумладан, Хева сут, Янгибозор агрохимсервис, Урганч туман тайёрлов-сотиш ҳиссадорлик жамиятлари, Боғот агроқурилиш механизациялашган кўчма колоннаси ва бошқа ташкилотлар бу соҳада оқсамоқдалар.

Бундай нохуш аҳволни қандай изоҳлаш мумкин? Бу аҳоли ўртасида **қимматбаҳо қоғозларга** бўлган ишончни йўқотиш эмасми? Бу бутун иқтисодий ислоҳотларимиз обрўсини, самарасини ҳам пасайтирадиган, айни пайтда кечириб бўлмайдиган ҳолку!

Банклар, солиқ идоралари ва ҳокимларнинг таъсирчан чоралар кўрмаганлари, истеъмол моллари ишлаб чиқариш, пуллик хизмат кўрсатиш турларини кўпайтиришга эътиборсизлик билан қараётганликлари натижасида вилоятда **пул эмиссияси** ортиб бормоқда. Йил якунига кўра вилоятда эмиссия миқдори 64 фоизга етди. Бу режалаштирилган миқдорга нисбатан 42 фоиз кўп демакдир.

Боғот, Янгибозор, Қўшкўпир туманлари ҳокимликларининг бу соҳадаги фаолиятини ҳеч нарса билан оқлаб бўлмайди.

Келинг, яхшиси рақамларга мурожаат қилайлик.

Эмиссия миқдори Боғотда 77,6 фоизни, Янгибозорда 80,1 фоизни, Қўшкўпирда 85,5 фоизни ташкил этади. Ана энди мазкур туманлар ҳокимлари ўз фаолиятларига ўзлари баҳо беришсин.

1995 йил якунлари бўйича вилоятда чакана савдо обороти 1994 йилга нисбатан 88,5 фоизни ташкил этган, Дружба шаҳри, Хева, Боғот туманларида эса қарийб икки баравар камайиб кетган.

Мен Олий Мажлис сессиясида қишлоқ аҳолиси учун маиший хизмат шохобчаларини кенгайтириш масаласига алоҳида тўхтаган эдим. Бу жуда муҳим масала. Бу турмуш тарзимизни, маданий савиямизни белгилайдиган ҳодиса. Бироқ, **вилоятда маиший хизмат шохобчалари** аҳоли эҳтиёжига нисбатан 2-4 баробар кам ташкил этилган.

Вилоятда аҳолига пуллик хизмат кўрсатиш ҳам қониқарсиз аҳволда. Ўтган йили аҳолига жами 530 миллион сўмлик хизмат кўрсатилган, бу кўрсаткич 1994 йилга нисбатан таққосланган нархда 52 фоизни ташкил этади. Жон бошига маиший хизмат кўрсатиш вилоят бўйича бор-йўғи 70 сўмга тўғри келмоқда.

Вилоятдаги **124 та ҳаммомдан 43 таси ишламайди.** 13 мингдан ортиқ аҳоли яшайдиган Қўшкўпир туманидаги Олтибой Қурбонов номли жамоа хўжалиги ҳудудида битта ҳаммом бор, у ҳам ишламай турибди. Бундай мисолларни бошқа туманлардан ҳам келтириш мумкин.

Ҳурматли депутатлар!

Диққатингизни бир далилга тортмоқчиман. **16-асрда, Ҳожибхон замонида Хева хонлигида жами 800 минг, Хева шаҳрининг ўзида эса 18-20 минг одам яшаган.**

Ўша замонда Хева шаҳрида 3 та катта очиқ бозор, 1 та тим, яъни ёпиқ бозор, 15 та бозорча, 3 та катта ҳаммом, яна йигирмата масжид-мадрасанинг ҳар бирида тўла жиҳозланган ҳаммом мавжуд бўлган, яъни жами 23 та ҳаммом хизмат қилган. Ҳозирги кунда 52 минг одам яшаётган Хева шаҳрида ҳаммаси бўлиб 4 та ҳаммом, битта бозор ишлаб турибди, холос.

Буни қандай тушуниш мумкин?

Аҳоли сони ўсган, дунёқарашимиз ўзгарган, турмуш тарзимизни жаҳон андозаларига мослаштираётган бир пайтимизда бу аҳволни қандай баҳолаш мумкин?

Маиший хизмат соҳасини ривожлантириш вилоят, туман, хўжалик раҳбарларининг зиммасига юклатилган. Ҳар бир раҳбар ўз ташкилоти ҳудудида аҳоли учун қулай яшаш шароитини яратиш учун жавобгар. Буни тан олмайдиган ёки тушунмайдиган кишининг раҳбар бўлиб ишлашга маънавий ҳаққи йўқ.

Ҳурматли дўстлар!

1995 йилда вилоят меҳнаткашлари деҳқончиликда юқори ҳосилдорликка эришиш, чорва маҳсулдорлигини ошириш ва аҳолининг бу маҳсулотларга бўлган эҳтиёжларини тўлароқ қондириш борасида фидокорона меҳнат қилдилар. Давлатга пахта сотиш режаси барча туманларда ошириб бажарилди.

Кези келганда яна шуни алоҳида таъкидлашим керакки, биз деҳқончиликда туб ўзгаришлар ясашимиз даркор. Бу ҳақда яқинда Вазирлар Маҳкамаси йиғилишида ҳам гапирган эдим. Энди мамлакат турли минтақалари табиий ва иқлим шароитидан келиб чиқиб, меҳнат сарфи ва унинг қийматини белгилаш тизимини яратишимиз керак.

Ер шароити ўта ёмон бўлган зоналарни аниқлаш, мазкур зоналардаги хўжаликларга ёрдам бериш тизимини ишлаб чиқишимиз даркор. Деҳқончиликда эскилик сарқити сифатида ҳозиргача мавжуд бўлган «тенглик» ижтимоий ва иқтисодий адолат тамойилларини қўпол равишда бузишдан бошқа ҳеч нарса эмас. Энди бунга чек қўйиш керак. Ана шунда деҳқонларнинг моддий манфаатдорлиги, ислоҳотларнинг мазмун-моҳияти ошади!

Шу ерда яна бир масала хусусида гапириб ўтишни лозим топаман. Биз умуман деҳқон, деҳқончилик ва ерга бўлган муносабатимизни ўзгартиришимиз керак. Илгариги жамоачилик, умумий манфаатдорлик кайфиятидан тезроқ қутулиб, ҳар қарич ер ризқу рўзимиз манбаи эканлигини, ундан шахсий манфаатдор бўлаётганимизни чуқур англамоғимиз даркор.

Биз ерга қанчалик меҳрли, саховатли бўлсак, ер ҳам бизга шунчалик саховат кўрсатади. Зотан, азалдан шарқда яхшиликка яхшилик билан, саховатга саховат билан жавоб бериш элнинг ҳам, эрнинг ҳам, ернинг ҳам удуми бўлган! Келинг, энди аждодларга муносиб бўлиб, қутлуғ анъаналарни бойитайлик!

Қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш натижасида мулк ҳақиқий эгаси қўлига ўтиб, мўл-кўл маҳсулот етиштириш учун қулай шарт-шароитлар яратилмоқда. Ҳукумат қарорлари асосида вилоятда 40 дан зиёд давлат хўжаликлари мулкчилигининг нодавлат шаклларига ва 110 та чорвачилик фермалари ҳиссадорлик жамиятларига айлантирилди. Айни пайтда 878 деҳқон (фермер) хўжаликлари фаолият кўрсатмоқда.

Бироқ бу қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришда кўзланган натижани бермаяпти. Хусусан, ўтган йили ғалла етиштириш бўйича топшириқлар барбод бўлди. Режалаштирилган 55 минг тонна ўрнига зўрға 38 минг тонна буғдой етиштирилди.

Республикамиз аҳолиси учун зарур бўлган шоли етиштириш ва давлатга сотиш режасини бирорта ҳам туман уддалай олмади. Дон ва шоли ҳосилдорлиги Урганч, Ҳазорасп туманларида 5, Хонқада 10, Хева, Янгибозор, Шовот туманларида 4—8 центнерга камайиб кетди.

Вилоятда бу кўрсаткич асосан ердан унумли фойдаланмаслик, илғор тажрибаларга суянмаслик, лоқайдлик ва меҳнатга муносабатнинг бўшашганлиги, раҳбар кадрларнинг эса жавобгарлик ҳисси камайганлиги оқибатида рўй бермоқда.

Ҳокимликлар ва мутасадди ташкилотларнинг **ҳиссадорлик жамиятига айлантирилган чорвачилик фермалари фаолиятини ташкил этиш** борасида жиддий хатоларга йўл қўйгани туфайли моллар сони 14,4 минг бош камайган. Бу хўжаликларда сут, гўшт етиштириш ва сотиш эса 1995 йилда аввалги йилга нисбатан пасайтириб юборилган. Ҳар юз бош сигирдан бузоқ олиш 6 тага камайган.

Вилоятда фермер хўжаликлари сонининг ўсишига қарамасдан, уларнинг улуши қишлоқ хўжалигида ишлаб чиқарилган умумий маҳсулот ҳажмида сезиларсиз бўлмоқда.

Энди биз **қишлоқ жойларда пайчиликни, хўжалик аъзоларининг умумий мулкдаги улушига қараб ҳақ олиш тизимини ривожлантиришимиз,** хўжаликлар равнақини таъминлашнинг турли шаклларидан фойдаланишни йўлга қўйишимиз даркор. Умуман биз қишлоқ хўжалигида энг замонавий, энг халқчил ва тўғридан-тўғри ишлаб чиқарувчининг манфаатига мос келадиган усулларни эгаллашимиз лозим.

Шу ерда бир амалий таклифни яна такрорламоқчиман. Қани, ораларингизда билимдон, мард ҳокимлар бўлса, уларнинг ҳар бири битта ёки иккита хўжаликни пай услубига ўтказиш, бу янги усулнинг самарасини амалда исботлаш учун майдонга чиқсин!

Ҳар бир ҳоким белни маҳкам боғлаб, ишга ижодий ёндошиб, янги усулни амалга оширишда яхши тажриба орттириб, ўзининг энг оқил ва тадбиркор раҳбар эканини бутун мамлакатга, халқимизга намоён қилсин.

Ҳурматли депутатлар!

Фуқароларнинг соғлиғини сақлаш ва мустаҳкамлаш нафақат тиббий, балки ижтимоий, сиёсий муаммо ҳамдир. Маълумки, ҳукумат мамлакатда **физкультура ва спортни такомиллаштириш**, айниқса, энг оммавий спорт тури бўлган футболни ривожлантириш тўғрисида алоҳида қарор қабул қилди.

Энди биз футболчиларнинг янги авлодини тайёрлашимиз ва тарбиялашимиз лозим. Ватанимиз спортининг халқаро нуфузини ошириш борасида кўп ишлашимиз лозим.

Спортнинг халқаро нуфузи дегани аслида нима ўзи? Спортимиз дунёга машҳур бўлса, демак, халқимизнинг ўзи ҳам барча мамлакатларга машҳур бўлади, нуфузи ошади, жаҳон аҳли кўнглида қизиқиш ва ҳавас уйғотади.

Шу ўринда ўтган йили Хитойга қилган сафаримизни яна бир марта эслаб ўтмоқчиман. Расмий сафар арафасида миллий футбол командамиз хитойлик рақибларини енгиб, Осиё чемпиони бўлган эдилар. Сафар чоғида бизнинг делегациямизни хитойликларга таништиришга эҳтиёж туғилгани йўқ. Қаерга бормайлик, — ҳукумат қабулидан тортиб, оддий фирмалар жамоасига қадар, — ҳамма-ҳаммаси бизнинг футболчиларимиз ютуғини албатта эслатиб ўтишди.

Сиз энди бир тасаввур этинг. Хитойда салкам бир миллиард икки юз миллион одам яшайди. Биргина футбол ўйини туфайли бизнинг ёш мустақил давлатимизни дунё аҳолисининг бешдан бир қисми таниди, билди, бизга ҳавас қилди!

Биз жон куйдириб, диёримизда спортни равнақ топтиришга шунчалик катта эътибор бераётганимизнинг боиси ҳам ана шунда. Яна такрор айтаман: спорт туфайли соғлом авлодлар вужудга келади ва мамлакат шуҳрати жумлаи жаҳонга тарқалади.

Ўтган йили Урганчнинг «Динамо» жамоаси олий лига таркибига кирди. Бу сўзсиз катта муваффақият. Бироқ бу вилоят спортида муаммо йўқ, деган гап эмас. Биз мамлакатнинг ҳар бир туманида қайсидир тур бўйича ғолиблар бўлишини хоҳлаймиз.

Яна бир ойдан кейин катта мусобақаларни бошлаймиз. Ана шу спорт кўригида барча туман ва шаҳарлар вакиллари иштирок этиши лозим. Бу олис истиқболни кўзлаган Ўзбекистоннинг буюк келажагини яратиш йўлидаги амалий иш. Халқ соғлигини, фуқаролар саломатлигини мустаҳкамлаш энг асосий вазифалардан биридир. Биз ҳеч кимнинг тақдирига ҳеч қачон бефарқ бўлмаслигимиз керак.

Республикамизда **ёш авлод саломатлиги ҳақида қайғуриш давлат сиёсатига айланди.** Бу ҳаммамиздан ва ҳар биримиздан оналар ва болалар саломатлиги ҳақида кўпроқ ўйлашни, кўпроқ ишлашни тақозо этади. Шу боисдан ҳам оналар ва болаларга кўрсатиладиган тиббий хизмат сифатини тубдан яхшилаш, хизмат турлари сонини кескин кўпайтириш лозим. Вилоятда аҳоли саломатлигини сақлаш ва мустаҳкамлаш борасида олиб борилаётган ишлар қониқарсиз. Бугунги кунда вилоятда умумий касалланиш даражаси ўртача республика кўрсаткичидан 1,3 баробар юқори.

Муҳим ижтимоий масала, яъни қишлоқ аҳолисининг 45 фоизи, шаҳарлар аҳолисининг 20 фоизи тоза ичимлик суви билан таъминлаш ҳал этилмагани.

Касалхоналар ва поликлиникаларни тиббиёт техникаси билан таъминлаш ҳам қониқарсиз аҳволда. Мавжуд диагностика аппаратлари эскириб, яроқсиз аҳволга келган. Вилоят соғлиқни сақлаш тизимида кейинги 5 йил ичида бирорта ҳам санитар машинаси олинмади.

Айтинглар-чи, юқорида келтирилган фактлар экологик жиҳатдан ниҳоятда қийин минтақада жойлашган вилоят учун тўғри келадими? Бунинг учун ким жавоб бериши керак? Маҳаллий раҳбар ташкилотлар нима билан шуғулланаяпти?

Энди бу соҳани ривожлантириш учун барча шаҳар ва туман ҳокимлари, соғлиқни сақлаш тизимида ишлаётган мутасадди раҳбарлар ва мутахассислар халқ саломатлиги ҳақида жиддий бош қотиришлари лозим.

Давлатимизнинг энг муҳим вазифаларидан бири, бу — маънавий жиҳатдан баркамол инсонни тарбиялаш, таълим ва маориф тизимини такомиллаштириш, миллий уйғониш ғояси асосида маънавий ва руҳий жиҳатдан янги авлодни вояга етказишдир.

Биз ёш авлодни болалар боғчасига қатнаётган давридан бошлаб халқимизнинг асрлар давомида шаклланган шарқ педагогикаси, умумбашарий қадриятлар асосида тарбиялашимиз лозим. Бозор муносабатларига ўтиш даврида талабаларга иқтисодий билимларни, маркетинг, менежмент, бизнес соҳасида, бизнинг иқтисодий ривожланишимизда бу тушунчаларнинг моҳияти ва роли борасида кўпроқ билим беришимиз мақсадга мувофиқдир. Уларга чет тилларни мукаммал билиб олишлари, унда эркин мулоқот қилишлари учун барча шарт-шароитларни яратиб беришимиз керак. Бу бизнинг жаҳон миқёсига чиқишимизда муҳим омил бўлиб хизмат қилади.

Ҳозирги кунда **халқ таълими тизимида** қандай ишлар амалга оширилмоқда? Тўғрисини айтиш керак, халқ таълими муассасалари ўз ишини янгича шароитларда ниҳоятда секинлик билан қайта қурмоқда. Бу бевосита Хоразм вилояти халқ таълими раҳбарларига ҳам тегишли.

1994-95 ўқув йилида вилоятда олий ва ўрта махсус ўқув юртларини тамомлаган мутахассисларнинг ҳар беш нафаридан бир нафари ҳанузгача иш жойларига етиб келгани йўқ.

Ваҳоланки, ҳозирги кунда умумтаълим мактабларида 780 нафар ўқитувчи етишмайди. Математика, информатика, ўзбек тили, физика, химия, тарих фанлари ўқитувчиларига эҳтиёж ниҳоятда катта.

Вилоят бўйича болаларни боғчаларга жалб этиш 20 фоизни ташкил этади. Бу кўрсаткич 1991 йилга нисбатан 12 фоиз камайган. Ҳозирги кунда 4490 ўринга эга бўлган 53 та болалар боғчаси ёпиб қўйилган. Мавжуд ишлаётган боғчаларнинг ишини ҳам қониқарли деб бўлмайди. Уларнинг аксарияти Қишлоқ хўжалиги вазирлигига қарашли.

Хонқа тумани «Хоразм» жамоа хўжалигидаги боғчалар текшириб кўрилганда, биноларнинг яхши иситилмаслиги, сув йўқлиги, 90 ўринга мўлжалланган «Пахтаой» номли боғчада атиги 30 нафар бола борлиги, тайёрланаётган овқатларнинг сифатсиз экани аниқланди, болалар сариёғ, гўшт истеъмол қилмаяпти. Аксарият мактабгача тарбия муассасаларида идиш-товоқлар етишмайди.

Жамоа хўжалиги бошқарувининг раиси Р. Шаников эса ўтган йили 7 миллион сўм фойда олганига қувониб юрибди. Болалар боғчалари, фельдшерлик-акушерлик пунктлари аҳволидан хабар олиш, уларга кўмаклашиш, муаммоларини ҳал этиш ҳам раҳбар зиммасида-ку!

Фақат режа кетидан қувиб, катта даромад олингани билан кеккайиб юриш замони ўтиб кетди. Ҳозирги раҳбар хўжалигининг ҳар томонлама ривожланишини таъминлаши керак. Ёнида **пули бўлиб, ундан фойдаланишни билмаган раҳбарни ёки бойлигини фарзандидан қизғанган отани қандай баҳолаш мумкин?**

Вилоят халқ таълими бошқармаси раҳбарияти тизимнинг ҳозирги аҳволи билан ҳар томонлама етук, янгича фикрлайдиган, янги технологияларни жорий эта оладиган, маънавий-руҳий жиҳатдан замонавий соҳаларда фаолият кўрсата биладиган ёшларни тайёрлашга қодирми?! Афсуски, йўқ! Биз бу соҳалаги фаолиятимизни бутунлай ўзгартиришимиз, жаҳоннинг энг илғор тажрибалари билан Шарқ педагогикаси анъаналари уйғунлашган мукаммал тизим яратиб, дастур ишлаб чиқишимиз лозим.

Вилоятдаги аксарият **кутубхоналарнинг иши** бугунги кун талабига жавоб бермайди. Бозор муносабатларини шакллантириш, иқтисодий ислоҳотларни такомиллаштириш масалаларига бағишланган адабиётларни кенг жамоатчиликка тақдим этиш ва тарғиб қилиш йўлга қўйилмаган. Мустақилликка хизмат қиладиган илмий-оммабоп китоблар йўқ ҳисоби.

Хонқа тумани ҳокимлиги биносининг олдида жойлашган кутубхонада ҳамон КПССнинг турли съездлари материаллари, ўз аҳамиятини аллақачон йўқотиб бўлган сиёсат ва иқтисодиёт масалаларига доир адабиётлар авайлаб сақланмоқда.

Шовот туманининг баъзи жойларида собиқ КПСС Марказий Қўмитаси Сиёсий бюроси аъзоларининг портретлари ҳамон кўз-кўз қилиб қўйилганини, бу ердаги стадион ҳалигача Ленин номида эканлигини қандай тушуниш мумкин?

Бу нима деган гап?! **Эски тузумни қўмсашми ёки лоқайдликми? Бу — ўтмишни соғинишми, уни ташвиқ қилишми ёки янгиликни онгли равишда инкор этишми?**

Бу туманларда, «Э, оғайни, кўзингни оч, уйғон, замон ўзгарганига, янги ҳаёт ва янги сиёсат кириб келганига беш йил бўлаяпти. Тур, кўрпангни йиғиштир», дейдиган зот борми?!

Очиғини айтаман: айрим қўшни мамлакатлардаги хаёлпараст «сиёсатдон»лар ўтмишга қайтиш ҳақида сафсаталар тўқишмоқда. Бу орамиздаги баъзи эътиқоди заиф, иймони суст кишиларни чалғитмоқда. Истиқлолимиз ғанимлари худди ана шу «заиф» томонларимиздан усталик билан фойдаланишмоқда.

Кези келганда яна такрор ва такрор таъкидлайман: Ўзбекистон халқи ва давлатининг йўли битта — озодлик ва эркинлик, мустақиллик ва туб ислоҳотларни амалга ошириш!

Бошқа йўл йўқ! Биз ана шу йўлдан қатъий борамиз! Ундан чекинадиган, унга тўсиқ бўладиган ҳар қандай кучга қарши турамиз. Шунинг учун биз ношуд, лаёқатсиз ёки онгли равишда ишимизга халақит берадиган кишилар билан келиша олмаймиз.

Ҳурматли депутатлар!

Туризм — содда қилиб айтганда дунёни тушуниш, дунёни англаш, шу билан бирга дунё саҳнига чиқиш демакдир. Биз ана шу муҳим соҳани ривожлантиришимиз, унинг кенг имкониятларидан фойдаланишимиз керак.

Тошкент, Самарқанд, Бухоро ва Хева каби шаҳарларимизнинг 2500—3000 йиллик тарихи бор. Бу — жуда катта маънавий бойлик. Уни сайёҳликни ривожлантириш йўли билан моддий бойликка айлантириш мумкин.

Қолаверса, дунё халқлари юртимизга қанча кўп келса, шунча кўп таниламиз, шунча кўп имкониятларимизни кўрсатамиз. Бунинг учун, энг аввало, меҳмонларга хизмат кўрсатиш маданиятини оширишимиз, уни жаҳон андозаларига тенглаштиришимиз керак.

Европада шундай мамлакатлар борки, хариталарда кўринмайди. Бироқ ўз аҳолиси сонидан 90-100 баробар кўп сайёҳларни қабул қилади. Фақат шу йўл билан бутун мамлакат тараққиётини таъминлайди.

Бу йил 2500 йиллигини нишонлайдиган Хева шаҳрига эса кейинги тўрт йилда ҳаммаси бўлиб 15 мингдан ортиқроқ хорижлик сайёҳ келган. Бу ўзининг кенг имкониятларини кўрсата билмасликдан, ношудлик ва уқувсизликдан бошқа ҳеч нарса эмас.

Азиз дўстлар!

Биз ҳуқуқий демократик адолатли давлат қуриш йўлидан бораяпмиз. Биз, мамлакат фуқаросининг кимлигидан қатъий назар, **қонун олдида тенглигига, қонун устиворлигига** эришишга интиламиз. Афсуски, ҳаёт ҳали бу борада қатор тўсиқларни енгиш кераклигини кўрсатмоқда.

Албатта, бу борада анчамунча иш қилинди. Жумладан, республикада содир этилаётган жиноятлар йилдан-йилга камайиб бормоқда. Таққослаш учун олганимизда, ҳар 10 минг аҳолига тўғ-

(Давоми 3-бетда).

ХАЛҚИМИЗНИНГ ЙЎЛИ — МУСТАҚИЛЛИК, ОЗОДЛИК ВА ТУБ ИСЛОҲОТЛАР ЙЎЛИДИР

(Давоми. Боши 1,2-бетларда). ри келадиган жиноятлар Россияда 184 та, Қозоғистонда 98 та бўлса, Ўзбекистонда 30 тани ташкил этади. Хоразм вилоятида ҳам бу соҳада сезиларли иш олиб борилмоқда.

Бироқ бизни ташвишга соладиган айрим ҳолатлар ҳам мавжуд. Вилоятда содир этилаётган жиноятларнинг ярмидан кўпини гиёҳвандлик ва мулкни ўғирлаш билан боғлиқ жиноятлар ташкил қилмоқда. Маълумотлар гиёҳвандлик билан боғлиқ жиноятлар, айниқса, Дружба шаҳрида, Боғот, Ҳазорасп туманлари ва Урганч шаҳрида кенг тарқалганини кўрсатмоқда. Наркотик моддаларни ташиш ва уни истеъмол қилиш ҳоллари кўпайиб бормоқда. Бунга бефарқ қараб бўлмайди.

Фуқаро Е. Мадаминов 30 килограмм миқдордаги наркотик моддани сотиш мақсадида сақлагани учун Урганч шаҳар суди томонидан 7 йил муддатга озодликдан маҳрум қилинган, ваҳоланки, қонунда 15 йил муддатгача озодликдан маҳрум этиш жазоси кўрсатилган. Бу иш вилоят судининг ҳайъатида қайта кўриб чиқилиб, тайинланган жазони ноқонуний равишда икки йил муддат қилиб белгилаган.

Вилоятда содир этилаётган жиноятларнинг ярмига яқини гиёҳвандлик билан боғлиқ. Хўш, наркобизнесга қарши кураш кучайтирилиши лозим бўлиб турган бир пайтда вилоят суди ҳайъатининг бундай «мурувват»ни қандай тушунса бўлади? Бу кўнгилчанликми, уқувсизликми ёки инсонпарварлик ниқоби остидаги шахсий манфаатпарастликми?!

Бунинг орқасида фақатгина пора — порахўрлик бор.

Вилоят суди ҳайъатининг хатоси республика Олий суди томонидан тузатилиб, дастлабки суд ҳукми ўз кучида қолдирилди. Энди вилоят суди раиси Ҳ. Жуманиёзов ўзини нима билан оқлайди?

Вилоятда суд жараёнида адолат принципларини мустаҳкам ушламаган, мавжуд қонунчиликни қўпол равишда бузган 10 дан ортиқ судья ўз лавозимларига қайта тайинланмади.

Жиноятларнинг ҳар учтадан биттаси ҳеч қаерда ишламай ва ўқимай юрганлар томонидан содир қилинмоқда. Ўтган йили ҳали 18 ёшга тўлмаган 81 нафар ўсмир жиноятга қўл урган. Бу ҳолат тарбиявий ишларнинг суст ва самарасиз эканлигидан дарак беради.

Бедарак йўқолган 24 киши қидириб топилмаган. Олдинги қонунбузарлиги учун судланиб, жазони ўтаган, айниқса, қамоқхонадан озод қилинган шахсларга нисбатан профилактик тадбирларнинг самарасизлиги оқибатида такрорий жиноятлар 11,0 фоиз кўпайган. Жиноят содир этишга мойиллиги учун ички ишлар органларида ҳисобда турганлардан 41 киши яна жиноят содир этган.

Талон-тарож, дўкон ва омборхоналардан товарларни ўғирлаш, гуруҳ бўлиб жиноят қилиш ҳоллари йилдан-йилга ошмоқда. Ўтган йили 117 жиноят очилмай қолган, 41 жиноят иши ким содир қилгани аниқланмаганлиги учун тергов ишлари тўхтатиб қўйилган.

Вилоятда Шарқ аёлларига хос бўлмаган ҳодисалар юз бермоқда. Жумладан, улар ўртасида товламачилик, ўғирлик, ўз шаънига доғ тушириш каби жиноятлар кўпайиб, бир йилда 163 тани ташкил этади.

Вилоятда хотин-қизлар қўмиталари, маҳалла ва бошқа жамоат ташкилотлари борми ўзи? Улар нима билан шуғулланяпти? Ташкилий-тарбиявий, маданий-маърифий ишларни жонлаштиришга масъул бўлган шахслар қаерда?

Ташкилотларда кўзбўямачилик, нотўғри ҳисобот бериш ҳоллари авж олмоқда. Худди ана шундай ҳолатдаги 31 жиноят ҳисобдан яширилган.

Ҳуқуқни ҳимоя қилиш органларининг айрим нопок ходимлари ўз вазифасини суиистеъмол қилиб жиноятга қўл урмоқда.

Урганч шаҳар ички ишлар ходимлари, милиция катта лейтенанти Лобжанидзе ва милиция капитани Бобожонов таъмагирлик қилиб пора олгани учун жиноий жавобгарликка тортилиб, узоқ муддатга озодликдан маҳрум қилиндилар. Божхона хизмати ходими Р. Абдуллаевнинг ўзи ноқонуний равишда республика ташқарисига қорамол терисини чиқаришда қатнашгани ва сохта ҳужжатлар тузгани учун жиноий жавобгарликка тортилган.

Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идораларни ва, айниқса, ички ишлар идораларини нолойиқ ходимлардан тозалаш шу идора раҳбарларининг бурчи эмасми? Уларга ўз вазифаларини таъкидлаб, уқтириб туриш керакми?

Ҳуқуқни муҳофаза этувчи идоралар — милиция, суд, прокуратура ходимлари сафларини малакали, Ватанга ва ўз бурчига садоқатли, инсофли, ёш, иқтидорли ва замон талабига жавоб берадиган кадрлар билан тўлдириш ишлари кучайтирилиши лозим.

Вилоятда қонунчиликни янада мустаҳкамлаш қонунбузарликнинг олдини олиш ва жиноятчиликка қарши курашни кучайтириш, умуман, ҳозирги иқтисодий ислоҳотлар даврида қонун устиворлигини таъминлаш ҳар бир мутасадди раҳбар ва айниқса ҳуқуқ-тартибот идораларининг долзарб вазифаси бўлиб қолиши керак.

Азиз дўстлар!

Ислоҳотларнинг тақдири, унинг қай даражада амалга оширилиши биринчи навбатда **кадрларнинг малакасига, уларнинг ўз ишларини қай даражада ўзлаштириб олганликларига, юртпарварлиги ва фидойилигига боғлиқ.** Бунинг учун биз янгича фикрлай оладиган, янги технологиялар асосида ишлай биладиган, замонавий соҳаларни чуқур эгаллаб, самарали фаолият кўрсатадиган ёшларни тарбиялашимиз ва уларга таянишимиз лозим.

Хоразм вилояти ҳокимлиги бу муҳим ишга юзаки ёндошмоқда. У атрофлича таҳлилларга ва кадрлар сиёсатининг аниқ концепциясига эга эмас. Айрим шаҳар, туман ҳокимларининг ўринбосарлари билан ўтказилган суҳбатларда уларнинг ҳаётдан узилиб қолганлиги, ҳамон эскича ишлашга мойиллиги кўзга ташланди. Уларнинг аксарияти иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш билан боғлиқ бўлган қонун-қоидаларни, Президент фармонлари ва ҳукумат қарорларини чуқур англаб етмайди, ўз фаолиятларини замон талабларига мослашга қодир эмас.

Вилоят ҳокимлиги тасаррufига олинган кадрларнинг ўртача ёши 51 ёшни, туман ва шаҳар ҳокимларининг ёш даражаси эса 52 ёшни, янги заҳирага танланган кадрларнинг ўртача ёши эса 40 ёшдан юқорини ташкил этмоқда.

Нима учун орангизда 30-35 ёшлардаги навқирон йигит-қизлар оз?! Бу кимнингдир ҳаловат истагими, ёшларнинг шиддатидан ҳадиксирашми ёки янгича ишлашга қодир бўлмаган ношуд раҳбарнинг мансаб курсисидан айрилиб қолишдан чўчишими?

Бу саволларга жавоб топишимиз керак.

Ҳокимият тасарруфидаги масъул лавозимларга танланган 586 кадрдан бор-йўғи 9 фоизга яқинроғини 35 ёшгача бўлган йигит-қизлар ташкил этишини нима билан изоҳлайсизлар?

Яна бир камчилик шуки, вилоятда ва туманларда кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйишда қариндош-уруғчилик, таниш-билишчилик иллатлари илдиз отмоқда. Айрим туман ҳокимлари ўғилларини ўзлари бошқараётган ҳудудда раҳбарлик лавозимларига тайинлаганига, ҳокимликдаги турли вазифаларга эса қариндошлари, таниш-билишларининг ўғилларини қабул қилганлигига нима дейиш мумкин? Мана сизга ҳокимнинг маънавий қиёфаси!

Биз жуда яхши биламиз: айрим туманларда талай аҳмоқгарчиликлар содир этилган. Уй сотиш ва уй олиш, машина сотиш ва машина олиш масаласида айрим ҳокимларнинг иштаҳаси жуда зўрайиб, ҳаддан ошиб кетган.

Бундай ҳолатларни ўрганиб, тегишли чоралар кўришни биз албатта охирига етказишимиз шарт.

Вилоят ҳокимлигида кадрларни танлаш, тарбиялаш ва жой-жойига қўйиш ҳамда уларни ўзлари эгаллаган лавозимларига нисбатан масъулиятини оширишда жиддий нуқсонлар аниқланмоқда.

Ўтган йили вилоят ҳокимлигининг рухсати билан қиймати 5 миллион 900 минг АҚШ доллари бўлган 25 минг тонна гуруч, Вазирлар Маҳкамаси қарори билан тақиқланганига қарамай, вилоятдан ташқарига маҳсулот айирбошлаш йўли билан чиқариб юборилган. Эвазига автомобиль, мотоцикл, конфет, мебель, спиртли ичимликлар сингари кундалик турмушимизга унчалик зарур бўлмаган маҳсулотлар олиб келинганлигини қандай тушуниш мумкин?

Айни пайтда аҳоли эҳтиёжини қондириш учун республикага четдан 10 минг тонна шоли олиб келинган. Бундай қимматбаҳо маҳсулотни кераксиз молларга айирбошлашдан ким манфаатдор?

Ёш кадрларни тарбиялаш, улар фаолиятини назорат қилиб бориш ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Бунинг оқибатида Урганч шаҳар ёшлар иттифоқининг биринчи котиби С. Оллоберганов рэкет гуруҳи ташкил этиб, жиноят содир қилганлиги учун узоқ муддатга озодликдан маҳрум этилди. Бу шаҳарда ёшлар билан ишлаш муаммосининг нақадар аянчли эканлигидан далолат беради.

Биз ҳамма вақт, фаолиятимизнинг ҳар бир дақиқасида кадрлар тарбиясига жиддий эътибор бермоғимиз лозим. Раҳбарликнинг турли даражасида ишлаганимиз билан биринчи навбатда ота-она эканлигимизни, фарзандлар камоли учун масъуллигимизни унутмаслигимиз керак.

Кейинги йилларда туман ва шаҳар ҳокимликларида ташкилот ва корхона раҳбарларининг давлат ҳамда жамоа мулкига тўғри муносабатда бўлишига ва уни асраш масалаларига эътибор берилмаяпти. Натижада 1995 йилда молиявий текшириш ўтказилган 495 ташкилот ва муассаса раҳбарларидан 303 нафари давлатга 4,5 миллион сўм зарар етказганлиги маълум бўлди. Шу жумладан, халқ таълими муассасаларида 616 минг сўмлик, соғлиқни сақлаш муассасаларида эса 283 минг сўмлик камомад, ўғирлик, маблағларни ноқонуний сарфлаш ҳолатлари аниқланган.

Халқнинг дардига бефарқ қарайдиган, ўз манфаатидан бошқа нарсани ўйламайдиган, худбин ва таъмагир раҳбарлар мамлакатимиз равнақига, халқимиз фаровонлигига тўсиқ бўлмоқда. Энди улар билан муроса қилиб бўлмайди. Бизга шундай раҳбарлар керакки, токи улар элим деб, юртим деб куйиб-ёнсинлар, ўз ҳаловатидан кечиб меҳнат қилсинлар!

Барча бўғинларда инсофли, диёнатли, билимдон, тажрибали раҳбарлар бошчилик қилмас экан, мустақил мамлакатимизнинг обрўси, унинг манфаати учун мардлик, жонкуярлик билан ишламас экан, ишларимиз кўнгилдагидек бўлмайди.

Қадрли дўстлар! Муҳтарам Хоразм аҳли!

Мен мамлакат Президенти сифатида бу ерга фақат сизларни танқид қилиш учун, деҳқонча тил билан айтганда, «дўппослаш» учун келганим йўқ.

Камчилик ва нуқсонларни фош этиш, тартиб ўрнатиш учун мамлакат Президенти келиши мутлақо шарт эмас. Яна айтаманки, ёшулли Каримов келиб хатоларимизни айтади, кейин биз уларни тузатамиз, деб ўйлаганлар катта хато қилади!

Шу юрт фарзанди эканман, Хоразмда рўй берган ҳар бир кўнгилсиз ҳол учун менинг ҳам жоним оғрийди. Шу юртнинг раҳбари сифатида ҳар бир кўнгилсиз ҳол учун мен ҳам жавобгарман.

Яхшилаб тушуниб олингларки, мен бу муқаддас заминга қаттиққўл терговчи ёки тафтишчи сифатида келганим йўқ.

Сизлар билан, дунё кўрган ёшулли инсонлар билан Хоразм вилоятининг бугуни ва келажаги ҳақида гаплашиб олишимиз керак.

Бугунги учрашувдан муддао шуки, сизу биз Хоразмнинг ўзига хос муаммолари, олдимизни тўсиб турган тўсиқлар ҳақида очиқ-ойдин гаплашиб олишимиз керак ва уларнинг ечимини топишимиз зарур.

Ниятимиз шуки, муаммоларни аниқлаб олиб, ундан кейин вилоятдаги мавжуд имкониятларни, агар вилоятнинг ўз кучи етмаса, унда бутун мамлакатда мавжуд салоҳиятни, имкониятлар ва ресурсларни Хоразмдаги муаммоларни ечишга, хоразмлик инсонларнинг оғирини енгил қилишга сафарбар этишимиз даркор.

Қандай масалалар ҳақида биринчи навбатда гап кетяпти?

Биринчи навбатда Хоразмда ер муаммосини оқилона ечиш лозим.

Бу масаланинг бир неча қирраси бор. Ҳаммамиз яхши биламиз: Хоразм вилоятида ҳар бир қарич ер олтин билан тенг. Бу ернинг унумдорлигини ошириш, унинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, ҳосилдор ерларнинг обороттан чиқиб кетишига чек қўйиш, керак бўлса, барча имкониятларни ишга солиб янги ерларни ўзлаштириш — Хоразм учун энг долзарб вазифа.

Агар шу вазифани уддаласак — марра бизники, Хоразмлик инсонларга деҳқончилик борасида тенг келадиган кишиларни топиш қийин. Ишнинг кўзини биладиган, тупроққа бир қарашда бўлажак ҳосилнинг чўғини аниқлаб берадиган миришкор деҳқонлар мана шу заминда яшайди.

Мен Вазирлар Маҳкамасида бўлиб ўтган мажлисда ер бонитети баллари асосида мамлакатимизда ер кадастрини тузишга ва шу кадастрга биноан деҳқонларимизнинг меҳнатига ҳақ тўлашни талаб қилганимдан хабардорсизлар.

Орол фожиаси қўшни Қорақалпоғистон билан Хоразм воҳасига, унинг иқлими-табиатига ҳам таъсири жуда салбий бўлаётганини ҳаммамиз яхши биламиз. Бу фожианинг энг ёмони, энг оғир таъсири шу заминда яшаётган одамзотнинг соғлиги-саломатлигига бўлса, шу қаторда деҳқон тақдирига тушаётган оғирлигини ўлчаб бўлмас. Фақатгина бир мисол: **Хоразм деҳқонлари ҳар йили 15 миллион тонна тузни даладан ювиб чиқаради!**

Тошкент, Сирдарё, Жиззах вилоятлари гектарига 25-28 центнердан ҳосил кўтарадиган бўлса, Хоразм вилояти йилига ернинг шўрини 3-4 марта ювиб, 30-35 центнердан ҳосил олади. Буни ким ҳисоблайди, буни ким қадрлайди?

Бунинг илдизи ва асоси, аввало— хоразмлик деҳқонларнинг фидойи эканi, заминга меҳрида, Ватанга муҳаббатида, ориятида, иймонида!

Бундай ҳолни нафақат пахтачиликда, балки ғаллакорлик, сабзавотчилик ва деҳқончиликнинг бошқа тармоқларида ҳам кўриш мумкин.

Бугунги муаммоларнинг энг муҳими — Хоразмда янги ерларни ўзлаштириш ва ер унумдорлигини сақлашдир.

Муҳтарам дўстлар, агар биз Хоразм воҳасида янги ерларни ўзлаштириш имконини топсак, унда минглаб одамлар ишли бўлади.

Иккинчи масала биринчиси билан чамбарчас боғлиқ. Хоразмдаги энг йирик муаммо — сув муаммоси. Деҳқончилик сув билан тирик. Бу ҳақиқатни сизлар мендан ҳам яхшироқ биласизлар.

Ер суғориладиган сув ҳам, ичимлик суви ҳам Хоразмда бирдай муаммо. Хоразм даласига келадиган сув, аввало, 1 миллион гектар ернинг шўрини, дренаж оқизиқларини ўзида жамлаб, кейин бу ерга келади. Хоразм даласига келадиган сув аввал 5-6 миллион одам яшайдиган вилоятлардан ўтиб келади.

Айниқса, ичимлик сувининг ҳар томчиси бу ерда жуда қиммат. Туямўйин-Урганч сув қувурининг иккинчи навбатини тезроқ тугатиш керак. Одамларнинг эҳтиёжини, соғлиғини ҳимоялаш мақсадида Хоразмда шиша идишда ичимлик сув чиқарадиган завод қуриш қўлимиздан келмайдими? 3-4 миллион доллар топиб, Америкадан ёки Европадан энг замонавий технологияга асосланган завод олиб келишни ҳукумат зиммасига юклаш керак.

Токи тоза ва ширин сув ҳар бир қишлоққа, ҳар бир хонадонга кириб борсин. Бу айниқса ёшлар учун, болалар учун керак. Хоразмда сариқ касали кўп. Мен буни жуда яхши биламан. Бир вақтлар мен ўзим ҳам шу дардга чалиниб, Украинанинг Трускавец деган жойига бориб даволанардим. У ерда кимни кўп учратиш мумкин? Хоразмдан ўз дардига даво қидириб борган инсонларни.

Бирор юқумли касаллик кўпайса, биринчи навбатда тиббиёт ходимларини айблаймиз. Лекин айб асли бечора медикларда ҳам эмас, балки сувнинг ва табиатнинг тоза эмаслигида. Ичимлик суви масаласини ҳал этиш билан биз энг катта ижтимоий муаммони ҳам ҳал этамиз. Бу шунчаки қуруқ ваъда эмас, насиб этса, бирикки йил ичида амалга ошадиган иш.

Учинчи масала — Хоразмда коммуникацияни ривожлантириш, темирйўл, автомобил йўли, телекоммуникация, замонавий алоқа қанчалик тез ривожланса, Хоразм вилоятининг равнақи ҳам шунчалик тезлашади. Бошқа вилоятлар билан, мамлакат маркази билан, қўшни давлатлар билан алоқаси янада яхшиланади.

Тўртинчи масаланинг бир қисмини олдинроқ ҳам айтиб ўтдим. Айбга буюрмайсизлар, дўст ачитиб гапиради, душман кулдириб гапиради: сизларда эски замондан қолган «гигантомания» касали бор. Ҳаддан ташқари катта корхоналарни қуришга, шу билан ўзларингизни кўрсатишга ҳаракат қиласизлар.

Мен неча йилдирки, кичик, ихчам корхоналар қуринглар деб гапираман. Мана, биргина Хеванинг ўзини олиб қарайлик. Хева фақат меъморий обидалар билан эмас, балки косиблари санъати билан ҳам дунёга донг таратган эди.

Нега Хевада, бошқа шаҳарларда, шаҳар атрофидаги қишлоқларда касаначиликни ташкил қилиб бўлмайди? Шу баҳонада уйда ўтирган қанчадан-қанча опа-сингилларимизни иш билан таъминлаш мумкин-ку?

Турли касблар — кулоллар, тунукачилар, пичоқчилар, қадоқчилар, дўппидўзлар, телпакдўзлар ва ҳоказо касбларни қайта тирилтириб, неча минглаб одамларни иш билан, бозорни эса мол билан тўлдириб бўлмайдими?

Бўлади. Бунинг учун қунт керак, ҳафсала керак, меҳр керак, янада муҳими — масъулият керак. Шу ишни қилинглар. Керак бўлса, майда косибларни солиқ тўлашдан махсус қарор билан озод қилиб берамиз.

Ҳурматли дўстлар!

Шуни айтишим керакки, танқид қилиш ёки тасаннолар айтиш ҳамманинг ҳам қўлидан келади.

Мен бугун сизларга Хоразм вилоятининг келажак тараққиётини белгилайдиган махсус давлат дастурини тузишни таклиф қиламан. Вилоятнинг экологик аҳволини яхшилаш, ер-сув масалаларини ҳал этиш — асло кечиктириб бўлмайдиган масала.

Керак бўлса, ҳукумат раҳбарлари, вазирлар ва мутасадди раҳбарлар шу ерга келиб ўтирсин, масалани ечсин, ҳал қилсин.

Бешинчи масала — кадрлар масаласи. Хоразмда қадрлар етарли. Сизларга четдан одам олиб келиб, мансабга тайинлаш ақлдан эмас. Лекин масаланинг бир тарафи борки, бу — ёш авлодни, ёш мутахассисларни, ёш раҳбарларни тарбиялаш, ўқитиш, уларни жаҳон миқёсига чиқариш.

Бу — аслида барчамизнинг вазифамиз. Хоразмдаги ёшларни ўқитиш, нафақат юртимизда, балки чет эллардаги энг туфузли олий мактабларда ўқитишни ўз зиммамизга олишимиз даркор. Хоразмда махсус коллеж, лицей ва бошқа ўқув юртлари тизимини кенгайтириш лозим.

Мен аниқ ишонаман: гурланлик ёки хевалик, ҳазораsплик ёки хонқалик болалар, худо хоҳласа, Оксфорд ёки Гарвардга бориб таълим олади, дунёнинг мана мен деган олим одамлари билан бемалол баҳслашадиган бўлади!

Азиз дўстларим, ватандошларим!

Халқи шижоатли, бунёдкор, янгиликни ўз вақтида илғаб, уни ҳимоя қила оладиган мамлакатнинг келажаги буюк бўлади. Чунки ҳар қандай буюклик халқ даҳоси, халқ қудрати, халқнинг беқиёс иродаси билан дунёга келади. Мен ҳар доим мамлакатимиз ва халқимиз ҳақида ўйлаганимда унинг сиймосида ана шундай бунёдкорни кўраман ва фахрланаман.

Ўйлайманки, Хоразм вилояти фаоллари, барча меҳнаткашлари ориятли, шижоатли, фидойи ва мард халқимизнинг ҳақиқий вакиллари йўл қўйилган хато ва камчиликларни тезкорлик билан бартараф этиб, 1996 йилда туб ислоҳотларни янада чуқурлаштириб, янги, илғор тажрибаларни ўзлаштириб, мустақил Ўзбекистонимизнинг равнақига ўзингизнинг муносиб ҳиссангизни қўшишингизга қатъий ишонаман.

Сўзимнинг охирида сизлар — хоразмлик биродарларимиз хусусида яна икки оғиз сўзлашга ижозат бергайсиз.

Албатта, биз ҳаммамиз ягона миллат, ягона халқмиз. Айни замонда, Ўзбекистон шундай бир ажойиб мамлакатки, унинг турли минтақаларидаги одамлар ўз табиатлари, феъл-атворлари билан бир-бирларидан ажралиб турадилар.

Фарғона водийсида вилоятлар аҳлини дўппидаги «қалампир» шаклига қараб ажратиш расм бўлган. Биламизки, хоразмлик ёшуллилар бошларига кўпроқ чўгирма-телпак кийишни маъқул кўрадилар. Аммо гап дўппи ёки чўгирмада эмас. Гап — бизнинг бирлигимизда, иймонимизнинг бутунлигида, ғайратимиз зўрлигида, меҳнатга бўлган чексиз меҳримизда.

Хоразмнинг меҳнаткаш аҳли олдида ҳар қанча бош эгсак, таъзим қилсак арзийди. Бошқалар хафа бўлмасин-у, мен ўзбек деҳқони деб айтганда, энг аввало, шундай оғир шароитда, ҳали қиш заҳри кетмаган бир пайтда ернинг шўрини юваётган хоразмлик инсонларни тасаввур қиламан.

Шундай тажрибали, сабртоқатли, қаноатли инсонларимиз бор экан, мен қаттиқ ишонаманки, бизнинг барча ишларимиз албатта олға кетади. Биз албатта кўзлаган мақсадларимизга, эзгу ниятларимизга етишамиз.

Барчангизга, азиз дўстлар, сиҳат-саломатлик, омонлик, оилавий тотувлик, осойишталик, бахт-саодат тилайман.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ МАТБУОТ ХИЗМАТИНИНГ БАЁНОТИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Ислом Каримов МДҲ тузиш ва собиқ СССРнинг парчаланиш тарихига қайтиб, Ўзбекистоннинг давлат мустақиллиги 1991 йил 31 август куни, яъни 8 декабрдаги воқеалардан, уч мамлакат — Россия, Беларусь, Украина бошлиқларининг Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигини тузиш тўғрисида қарор қабул қилган учрашувидан тўрт ой олдин эълон қилинганини айтди.

Уч давлат бошлиғи қабул қилган Беловеж битимини бекор деб эълон қилиш бу битимдан анча аввал мустақил давлатга айланиб, ҳамдўстликка ҳуқуқий жиҳатдан истиқлолга эришган давлат сифатида қўшилган Ўзбекистонга қандай дахли бор, деган қонуний савол туғилади.

Бу — биринчидан, деб таъкидлади Президент Ислом Каримов, иккинчидан — Ўзбекистон Олий Кенгашининг Ўзбекистонни мустақил деб эълон қилиш тўғрисидаги қарори 1991 йил 29 декабрдаги умумхалқ Референдуми натижалари билан тасдиқланган. Референдумда сайловчиларнинг 98,2 фоизи Ўзбекистон суверинитети ва мустақиллиги учун овоз берган.

Ҳозир ҳам барча сайловолди ўйинларининг, Россия халқини ўзига хайриҳоҳ қилишга уринишларнинг Ўзбекистонга, унинг халқига, унинг ҳозирги куни ва келажагига ҳеч қандай алоқаси йўқ.

Россия Федерацияси Давлат Думаси сўров натижаларини рўкач қилиб келтираётган 1991 йил 17 мартдаги иттифоқ референдуми нураб қолган иттифоқни қутқариш мақсадида халқларга зўрлик билан тиқиштирилган эди.

Президент Каримов Ўзбекистон Парламентининг 1991 йил 17 март куни мамлакатимиз сайловчиларининг Ўзбекистон суверинитетини қўллаб-қувватлаш тўғрисидаги иккинчи бюллетенда берилган саволга жавоби (иккинчи бюллетен фақат Ўзбекистон ҳудудида қўйилган эди) собиқ СССРни сақлаб қолиш тўғрисида биринчи бюллетендаги саволга жавобнинг мазмунини йўққа чиқаради, деган фикрини қўллаб-қувватлашини айтди.

Кейинги пайтда интеграция тўғрисида кўп гапирилмоқда, деди Президент Каримов, Россия телевидениеси ва оммавий ахборот воситалари орқали яқин вақт ичида Беларусь Президенти Лукашенко ва Россия Президенти Ельцин учрашиб, конфедерациями, федерациями ёки яна бошқа шаклдами, Беларусь раҳбари Лукашенко айтганидек, собиқ СССРдан мустаҳкамроқ шаклда чуқур интеграция тўғрисидаги ҳужжатни имзоламоқчи бўлаётгани тўғрисидаги гаплар тарқалмоқда. Телевидение ва матбуот орқали бу шартномага гўё бизнинг яқин қўшниларимиз — Қозоғистон билан Қирғизистон ҳам қўшилмоқчи бўлаётгани ҳақида ҳам хабардор бўлиб турибмиз.

Бу — Евроосиё бўладими, федерация, конфедерация ёки бошқа бир иттифоқ бўладими, деди Каримов, бизнинг фикримиз қатъий — биз давлатлардан, миллатлардан юқори турадиган тузилмаларни барпо этишни кўзда тутувчи интеграция жараёнларида қатнашмаймиз.

Ночорликдан, сиёсий ва иқтисодий ислоҳотлар натижаларига ишонмасликдан шундай қадам қўйиш мумкинлигини яхши биламиз, деди Ислом Каримов. Бироқ, бундай шартномалар МДҲ доирасидаги ҳамкорликни барбод қилиши мумкинлигини унутмаслик ҳам керак.

Ўзбекистон ўз мустақиллигидан ҳеч қачон воз кечмайди, деди Каримов қатъият билан, биз тенглар қаторида тенг бўлишни, барча мамлакатлар билан муносабатларимизни ўзаро фойдали ва тенг ҳуқуқли асосда қуришни, Россияни гуллабяшнаган демократик мамлакат сифатида кўришни истаймиз.

Бизнинг ўтказилаётган иқтисодий, сиёсий, ижтимоий ислоҳотлар йўлида, жаҳон ҳамжамиятига қўшилиш йўлида муваффақиятларга эришишимизга ишончимиз комил. Тарих ғилдирагини орқага қайтариб бўлмайди. Халқимиз ўз озодлигини муқаддас деб билади.

Биз ҳеч қачон орқага қайтмаймиз, деди пировардида Ислом Каримов, бизнинг йўлимиз тўғри, бу йўл мустақиллик йўлидир, демократик ҳуқуқий давлат ва фуқаролар жамиятини барпо этиш йўлидир, миллати ва диний эътиқодидан қатъий назар, Ўзбекистоннинг барча фуқаролари учун муносиб турмуш ва меҳнат шароити яратиш йўлидир.

БАНК ВАЗИФАЛАРИ МУҲОКАМА ҚИЛИНДИ

Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият Миллий банки бошқарувининг кенгайтирилган мажлиси бўлди. Мажлисда банкнинг 1995 йилги фаолияти якунлари муҳокама қилинди ва Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йил 29 февралдаги мажлисида сўзлаган нутқи асосида 1996 йилги вазифалар белгилаб олинди.

Миллий банк бошқаруви раиси Р. Азимов ўз маърузасида, мамлакатимиз ҳаётининг барча соҳаларини ислоҳ қилишда туб бурилиш юз берган 1995 йил Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов белгилаган бозор муносабатларига ўтишнинг «Ўзбекистон йўли» тўғрилигини яққол кўрсатди, деб таъкидлади. Ўтган йили аниқ бир мақсад йўлида жонбозлик кўрсатиб меҳнат қилинганлиги туфайли, банк халқаро молия бозорида республика мавқеини мустаҳкамлаганлиги ва шу билан бирга ички молия бозорида ўз мавқеини оширгани қайд этилди.

Кредитлар бериш ҳажми 2 баравар ошди. Жумладан, Кўкдумалоқ газ-компрессор станцияси, Бухоро нефтни қайта ишлаш заводи, Хоразм вилоятидаги қанд заводи қурилиши лойиҳаларини, телекоммуникация тармоғини қайта қуриш, туризм, полиамид-6 ишлаб чиқариш ҳамда кичик ва ўрта бизнесга доир лойиҳаларни маблағ билан таъминлаш бошланди. АҚШ, Япония, Туркия экспорт-импорт банклари ҳамда Европа Қайта тиклаш ва тараққиёт банки, Морган гаранти траст (АҚШ), Кредит Коммерсиал де Франс ва Париба (Франция), Дойче банк ва Берлинер банк (Германия) ва яна кўпгина банклар иштирокида жами 45та лойиҳани маблағ билан таъминлаш учун 1,5 миллиард АҚШ доллари миқдорида банк ҳисоби очилди. Мижозлар сони 1994 йилда 9 мингта эди. 1995 йилда эса у 24 мингтага етди, бу эса банк даромадлари ва фойдасини кўпайтириш имконини берди.

Банкнинг «Эрнст ва Янг» аудитор фирмаси томонидан тасдиқланган умумий баланси 1994 йилдаги 1,3 миллиард АҚШ долларига нисбатан 1995 йилда 1,8 миллиард АҚШ долларини ташкил этиб, 1-тартибдаги сармоя 209 миллион АҚШ долларидан 305 миллион АҚШ долларигача етди.

Республика молия секторида ислоҳотлар жараёнини амалга оширишни қўллаб-қувватлаш мақсадида минтақавий молиявий бозорларда миллий банк муассасалари тармоғини кенгайтириш, қимматбаҳо қоғозлар бозорларида фаол иштирок этиш, лизинг тартиби орқали кичик ва ўрта агробизнесни биринчи галда маблағ билан таъминлаш учун кредит сиёсати соҳасини кенгайтириш, Ўзбекистонда Миллий банк инвестицияси иштирокида халқаро молиявий тузилмаларни барпо этишни жадаллаштириш банкнинг 1996 йилдаги вазифалари этиб белгиланди.

Мажлис қатнашчилари Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, миллий валютани мустаҳкамлаш, мамлакатимиз иқтисодиёти тузилишини қайта қуриш сиёсатини якдиллик билан қўллаб-қувватлади.

(ЎзА).

ОЛИМПИЯ БАЙРАМИ

Тошкентдаги «Наврўз» тантаналар уйида Наврўзга, олимпия ҳаракатининг шу йил 6 апрелда нишонланадиган 100 йиллигига, шунингдек ёзги спорт мавсумининг очилишига бағишланган биринчи олимпия байрами бўлди.

— Ўзбекистоннинг 450 нафар спортчиси учун (улар орасида олимпия чемпионлари, жаҳон ва республика чемпионлари бор) биринчи марта шундай ажойиб байрам ташкил этилди, — деди бокс бўйича жаҳон чемпиони Руфат Рисқиев. — «Наврўз» қутилмаган тадбирлар билан бизни ҳайратга солди. Бу республика Президенти ва ҳукуматининг спорт ва спортчилар тўғрисидаги ғамхўрлигининг ёрқин намунасидир.

Тантаналар уйи фойесида хоҳлаган одам тарихда қолиш учун махсус тахтага имзо чекиши, таниқли спортчилар билан суратга тушиши мумкин эди. Байрам концертида Ўзбекистон эстрадаси юлдузлари иштирок этди.

Байрамда ўтган йилнинг 11 нафар энг яхши спортчисининг хизмати тақдирланиб, уларга янги квартираларнинг калитлари, эсдалик совғалар топширилди. Спорт фахрийлари ҳам унутилмади — 350 кишига республика жисмоний тарбия ва спорт давлат қўмитасининг қимматбаҳо совғалари топширилди.

Спортчилар ватанни севишни, эзгу ишлар ва ғалабалар билан унга шон-шуҳрат келтиришни авлодларга васият қилиб қолдирган Амир Темур ҳайкали пойига гуллар қўйдилар.

Байрамда Хитой Республикасининг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Гуань Хэньгуан сўзга чиқиб, Ўзбекистон футболчиларининг Японияда ўтган XII Осиё ўйинларидаги ажойиб ғалабасини эсга олди.

Олимпия байрамида Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Алишер Азизхўжаев иштирок этди.

(ЎзА).

Суратларда: Олимпия байрамидан лавҳалар.
А. Рисқиев (ЎзА) тасвирга олган.

«ДОМОДЕДОВО»ДАГИ ЎЗБЕК УЧУВЧИЛАРИ

Янгиланиш, яшариш, яратиш байрами — Наврўз эшик қоқаётган шу фараҳбахш кунларда «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпаниясининг иккита «Ил-76» юк самолёти экипажи уйларидан олисда — «Домодедово» аэропортида яшаб меҳнат қилмоқда. Зеро, Наврўз шундай ўзбекона баҳорий байрамки, унинг учун масофа писанд эмас.

Экипажларнинг аъзолари ўз вазифаларини аъло даражада бажариш билан бирга, анъанавий умумхалқ байрамига ҳам қизғин тайёргарлик кўрмоқдалар. Наврўз дастурхонида кўклам таомлари ва, айниқса, сумалак, меҳмонлар учун эса ўзбекона палов, албатта, бўлади. Ўйин-кулги, хурсандчилик — одатдагидек.

Ушбу ҳикоямиз Россияда яшаб меҳнат қилаётган ўзбек учувчилари ҳақида.

Домодедово граждан авиацияси ишлаб чиқариш бирлашмаси ўтган йилнинг февралида ўзбек авиакомпанияси билан иккита самолётни ижарага олиш ҳақида шартнома тузган эди. Биринчи «Ил-76» самолёти 20 апрелда ишга тушган бўлса, иккинчи юк лайнери 10 майда учиб борди.

— Ўтган вақт давомида бу икки самолёт Хитойга юз мартадан зиёд, Шаржуга эллик мартадан кўпроқ парвоз этди. Дехлига ҳам вақти-вақти билан рейслар бўлиб турди, — дея хикоя қилади «Домодедово» аэропортидаги вакилимизнинг ёрдамчиси Алексей Павличенко. — Турли-туман юклар, асосан чармдан тикилган буюмлар, халқ истеъмол моллари ташиш ўзбек авиакомпаниясига нафақат маҳсулот харидорларини узиш, балки унинг хизматини тўлдириш имконини ҳам берди. Сирасини айтганда, Россия авиакомпанияси билан шартнома тузишдан мақсад ҳам шу эди. Вақт бу гоянинг тўғри эканлигини кўрсатди.

Шартнома Домодедово ишлаб чиқариш бирлашмаси учун ҳам фойдали бўлиб чиқди. Илгари бундай рейсларнинг домодедоволик экипажлар бажарар, авиаторлар учун жуда тигиз тартибда ишлашга тўғри келарди. Шаржу ва, умуман, Хитойга рейслар кўпайгани, иш ҳажми янада ошиб кетди. Шундан сўнг Тошкентнинг «Ил»ларига ёрдамга келди.

Юсуф Ҳасанов, Кодир Отабоев, Игорь Лушников, Валерий Сучков, Владимир Пшеничников, Михаил Нуриддинов шартнома шартларини бажаришга биринчи бўлиб киришдилар. «ИЛ-76» участкаси бошлиғи Андрей Илюшин, етакчи муҳандислар Сергей Казинченко, Владимир Шадрин ва Владимир Савенко ишни кенг кўламда бошлаб юборишга кўмаклашдилар.

Техника участкаси раҳбари, етакчи муҳандис Радик Хатмулин «Ил»ларимизнинг «Домодедово» да бажараётган ишлари ҳақида батафсил гапириб берди:

— Домодедово ишлаб чиқариш бирлашмасида икки жамоамиз узлуксиз ишлаб турибди, — деди у. — Уларнинг аъзолари тахминан бир ярим ойда алмаштирилади. Экипажлар таркибида техниклар ҳам бўлиб, улар самолётларга тўла хизмат кўрсатади. Хатто, айтиш мумкинки, москвалик ҳамкорлар учун ўрнак бўлишмоқда, ҳаммасидан кўра фойдали. «Сизларда, — дейишади улар, — она ўз ўғлари атрофида қандай парвона бўлса, техниклар ҳам самолётга шундай муносабатда бўлар эканлар, хатто гард ҳам юктиришмайди. Бизникилар улардан ўрнак олишса бўлар кан».

Ҳақиқатан ҳам, бизнинг мутахассисларимиздан кўп нарсаларни ўрганиш мумкин. Улар юксак масъулиятни ҳис қилган ҳолда ишлашади, юзага келадиган муаммоларнинг ҳаммасини тез ва маромига етказиб бажаришади. Якинда ўзларига тегишли сменанинг юмушларини бажариб бўлган эксплуатация бўйича муҳандис Александр Кормушин, махсус ускуналар бўйича авиатехник Александр Сургутанов ўрнини самолёт ҳамда двигателларни эксплуатация қилиш бўйича муҳандис Александр Сергеев ва махсус ускуналар бўйича авиатехник Юрий Токарев эгаллашди. Бироқ таъмнот бўйича вакил Лазар Ли бўлмаганда, бутун жамоа учун ишлаш анча оғир бўларди. Эҳтиёт қисмлар, ускуналар ва айрим қисмлар билан таъминлашга оид ҳамма масалаларни айнан у ҳал этади. Бинобарин, «Ил»ларимизнинг ҳамма рейсларни аниқ ва муваффақиятли бажаришида Л. Лининг хизмати катта, десак, адолатли бўлади. Масалан, якинда иккита гидравлик насос яроқсиз бўлиб қолди. Л. Ли уларнинг янгисини бир зумда «топиб» келди. Агар ҳозир ҳар қандай авиакомпания учун таъминот масаласи наҳадар машаққат бўлиб қолганлигини ҳисобга олсак, Лазарнинг зиммасидаги вазифа енгил эмаслигини тасаввур қилиш мумкин.

Шундай рейсларни амалга ошираётган москвалик экипажлар ҳам «Ил»ларимиз хизматини юқори баҳоламоқдалар. «Ўзбекистонлик техниклар домодедоволикларга нисбатан анча юксак савияда ишлаяптилар», — дея тан олишди улар. Самолётни эксплуатация қилишга ҳар томонлама пишиқ-пухта ўйлаб, ёндашиш тизими ҳам уларга жуда маъқул келди. Ҳар ҳолда, шу пайтгача бирорта рейсда кечикиш ҳоллари юз бермади.

Ўзаро фойдали шартнома тузган томонлар энди учинчи юк лайнерини ижарага олиш ҳақида ўйламоқдалар. Бу эҳтимолдан холи эмас. Негаки, бундай ҳамкорликдан миллий авиакомпания ҳам, Домодедово ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳам нақд фойда кўриб турибди. Агар уй коррога айласа, демак, ҳам учувчилар, ҳам техник ходимлар учун кўшимча иш ўринлари очилади. Бинобарин, икки томоннинг даромадига даромад қўшилади. Бундан ташқари, миллий авиакомпаниянинг нуфузи яна бир погона кўтарилади. Бу эса нафақат Россия, балки, кўплина хорижий мамлакатлар билан бўладиган ҳамкорлик доираларининг кенгайишига олиб келади.

Самад ЙЎЛДОШ,
«Халқ сўзи» мухбири.

КЎНГИЛДАГИДЕК ЎТАДИ

Ўзбекистон халқ артисти, республика Давлат мукофоти совриндори, режиссёр Рустам Ҳамидов билан суҳбат.

— Шундай улкан байрам тантанасига режиссёрлик қилишга иккиланмасдан кўл урдингизми ёки...

— Ўйладим, мулоҳаза қилдим, ўйладим, изладим. Чунки минг йил, минг тирилиб, қувинга учраган, охироқибатда яна ўз ўлкамизга, ўз уйимизга, ўз руҳимизга қайтиб келган, жонтемирдан бўлган Наврўзимизнинг шаклшамойилини тўлалигича тасвирлаб бериш осон эмас. Шунинг учун қатор тарихий асарларни эринмасдан ўқиб чиқдим.

— Байрам сценарийсини ёзишда қайси манбалардан фойдаландингиз?

— Сценарийни Йўлдош Мукимов иккаламиз ёздик. Ўтган йили қўлимга у кишининг «Наврўз нақли» номли китоби тушиб қолди. Сўнг бамаслаҳат ишга киришдик. Аслини олганда биз ҳеч нарса ёзмадик, тарихимизда бор бўлган эртаклар, нақллар, қўшиқлар, ривоятлар ва асотирларни тартиблаштириб жойжойига қўйиб чиқдик, холос. Очиғини айтганда 3-4 йилдан бери Наврўз байрамини нишонлаб келаётган бўлсак-да, ҳали аниқ бир йўналиш тополмаётган эдик. Бу йил топдик, чоғи. Яъни халқдан олиб, халққа бераяпмиз.

Наврўзнинг қадим тарихи кўпда Каюмарс, шоҳ Жамшид, пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссалом номлари билан боғлиқ. Яна бир китобда ёзилишича, Сулаймон Ибн Довуд йўқотиб қўйган сеҳрли узугини қирқ кундан сўнг топиб олади. Подшоҳлар яна унинг хузурига келадилар, паррандалар тўпланадилар ва «Наврўз омад», яъни «Янги кун» келди дейдилар. Натижада ўша кун «Наврўз» деб аталганмиш. Хитойлик элчилар қадим замонларда Фарғонага келиб, Наврўзни томоша қилиб кетганлар ва бу ҳақда китобларда ёзиб қолдиришган. Ёдингизда бўлса, бундан 2-3 йил аввал арча ясатиб, янги йил кутишга қарши чиққанлар ҳам бўлди. Вахоланки, Бухоро султони Сиёвуш шаҳид кетганда унинг хуни тўкилган халқ қонидан қизил гул чиқиб чиқади, холос. Очиғи... Аксинча, ўша хуни тўкилган жойдан ёш куни ўсиб, уни юлиб турувчи арча дарахти униб чиққан. Кейинчалик султонни ёмон рухлардан химоя қилиш учун арча ясатиш бошланган. Мана ўша «Наврўз байрами»га мурожаат. Айни ўша тарих билан ёшлар танишмаганлар. Жамшид тахтида атрофдаги қандай манбаларда марсия айтиб йиғлашганлар. Демокчиманки, арча ясатиш ҳам, мангу олов ҳам ўтмишимиздан келган. «Наврўз нақли» деб аталган бу йилги сайлнинг мақсади дунё чорраҳасида жойлашган Туронзаминнинг миллий халқ ижодиёти ва санъатини намойиш этишдир.

— Наврўз сайли қаерларда ўтказилади? Томошабинларга махсус таклифномалар бериладими?

— Байрам томошалари Тошкентнинг Миллий боғи, Халқлар дўстлиги саройи, Ҳадра, Мирзо Улуғбек, Мустақиллик, А. Навоий театри майдонларида, Амир Темур хиёбонида эрталаб соат 10.00 дан кеч 18.00 гача бўлиб ўтади. Байрамнинг бир ярим соатлик асосий қисми Миллий боғдан бошланади. Унда 6,5 минг иштирокчи катнашади. Беш гектар ер улкан томошагоҳга айлантирилди, бешта саҳна қурилди. Мазкур бир ярим соат давом этадиган томошаларга чет эллик меҳмонлар, республикамиз вилоятларидан келган меҳмонлар ва Тошкент шаҳри аҳолиси таклифнома билан қатнашади. Қолган майдонлар ва Амир Темур хиёбонида ўтадиган сайллар бундан мустасно.

Халқ сайлида ҳамма иштирок этади. Ҳеч бир санъаткор четда қолмайди. Вилоятлардан халқ этнографик ансамблларини таклиф этдик. Профессионал санъаткорлар ҳам қатнашадилар. Болалар ансамбллари, маданият уйи ҳаваскорлари чиқишларига кенг ўрин берилади. Республикамизда истиқомат қиладиган турли миллатларнинг миллий маданият марказлари Халқлар Дўстлиги майдонида томоша кўрсатади. Тошкент театрлари артистлари эрталаб-кечгача хизматда бўладилар.

Байрамнинг кўнгилдагидек ўтиши учун республика касаба уюшма кўмитаси, Маданият, Мудофаа, Ички ишлар вазирликлари, Телерадиокомпания, филармониялар билан ҳамкорликда бир ойдан бўён тайёргарлик кўряпмиз. Унга балетмейстер Кодир Мўминов, Шокир Аҳмедов, бастакорлар — Анор Назаров, Бахрулла Лутфуллаев кабы таниқли санъаткорлар бошқаради. Хулас, сайлга келганлар томошабин бўлиб қолмасдан, балки томоша иштирокчисига айланишлари учун қўлимиздан келган ҳамма нарсани қилдик.

— Юртдошларимизга байрам тилакларингиз?

— Ҳар тунингиз Қадр ўлубон,
Ҳар кунингиз Наврўз бўлсин!

«Халқ сўзи» мухбири Гулчеҳра ЙЎЛДОШЕВА суҳбатлашди.

Kamalak-TV

ЭФИР-КАБЕЛЬ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ ВА ПЕЙЖИНГ ХИЗМАТИ КЎРСАТУВЧИ

Камалак-TV,

бутун Ўзбекистон халқини умумхалқ баҳор байрами- НАВРЎЗ билан ЧИН ҚАЛБДАН ТАБРИКЛАЙДИ!

Ҳаммага тинчлик, хотиржамлик ва хуш кайфият, саломатлик ва бахт, ижтимоий-иқтисодий ўзгаришларни амалга оширишда, халқ фаровонлиги ва гуллаб яшнаши йўлида келажаги буюк Ўзбекистон давлатини барпо этишга қаратилган серқирра фаолиятда улкан муваффақиятлар тилаймиз!

Наврўз байрами шарафига март ойининг охиригача пейжер қийматининг 20 фоизи миқдорида сийлов берилади.

Камалак-TV эфир-кабель телевидениеси ва пейжинг хизмати кўрсатиш тармоғини қатъийлик билан кенгайтириб, ҳажмини ошириб бормоқда ва бу билан одамлар ҳаётида қулайлик яратишга интилмоқда.

"Камалак-TV" ҚК дирекцияси.

VACT

«ВАҚТ» акциядорлик жамияти миллий депозитарийси янги манзилга кўчди:

Тошкент, 700000, «Правда Востока» кўчаси, 10-уй, 1-қават.

Мўлжал: «Амир Темур хиёбони» метро станцияси.

Олдинги Свердлов номли концерт залининг биноси. 10, 20-троллейбуслар, 51, 60, 67-автобусларнинг «Курант» бекати.

ГАЗ АСБОБЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ ҚОИДАЛАРИГА АМАЛ ҚИЛИНГ!

Илиқ кунлар бошланиши билан иситиш печлари ва ВНИИСТО, КЧМ АОГВ, АГВ-80, АГВ-120 сингари иситиш қозонларининг мўриларига эътибор сусаяди, натижада улардан фойдаланиш қоидалари бузилади. Сўнгги кунларда Тошкент шаҳрида баъзи одамларнинг мўриларни ҳаддан ташқари қизишига йўл қўйганлиги оқибатида бир қанча хонадонларга ёнғин келиб чиқди. Шу муносабат билан «ТошГАЗ» бошқармаси ёнғин, газдан заҳарланиш сингари кўнгилсиз ҳодисаларнинг олдини олиш мақсадида

ЭСЛАТИБ ЎТАДИ:

— Газ асбобларини ёқишдан олдин ва ёққандан сўнг мўриларни текшириб кўришни унутманг.

— Газ асбоблари мўриларининг носозлиги ёки қониқарсиз ишлаши натижасида ҳаммом (ваннахона) ва уйнинг бошқа хоналарига заҳарли-ис газлар кириб одамларнинг заҳарланишига сабаб бўлади.

— Мўрилар ҳаддан ташқари қизиб кетишининг олдини олиш учун ҳар икки соатда иситиш печкасининг асосий горелкасини ярим соат муддатга тўхтатиб, ўт олдиргич, (запальник)ни ишлатиб қўйинг.

— Мўрнинг соз-носозлиги қуйидагича аниқланади: гугуртни ёқиб, дарчанинг оғзига тутилади. Агар, олов ичкари сари ҳаракатланса, унда мўри соз, бундай ҳаракат юз бермаса, мўрини қайта кўздан кечиришга тўғри келади.

— Мўрилари носоз бўлган сув иситиш, газ асбобларидан фойдаланиш қатъиян тақиқланади.

Олдин мўриларни текшириб чиқмасдан турib, газ асбобларини ўзича ишлатиш ёнғин ёки бахтсиз ҳодисаларга олиб келиши мумкин.

— Газ плиталаридан уйни иситиш мақсадида фойдаланиб бўлмайди.

— Керакcиз пайтларда газ горелкаларининг ишлаб (ёниб) туришига йўл қўйманг.

— Асбобларда ёниб турган газни қаровсиз қолдирманг, олов ўчиб қолса чиқаётган газ уйдагиларнинг ҳалокатига ёки портлаш ва ёнғинга сабаб бўлади.

— Газ асбобларидан фойдаланишни йўл-йўриқларини билмаган болалар ва шахсларни газ асбобларига яқин йўлатманг.

Уйда газ ҳидини сезишингиз билан бу ҳақда туманга ёки авария хизматига «04», 55-44-27, 53-56-31, 55-44-29 телефонларига қўнғироқ қилинг.

«ТошГАЗ» бошқармаси.

БИЛДИРИШ

«ҒАЛЛАБАНК»нинг йўқотилган қуйидаги векселлари муомалага яроқсиз деб ҳисобланади:

Қиммати	Серияларни ва тартиб рақамлари.
500000 (беш юз минг) сўм.	201345 № 003567
500000 (беш юз минг) сўм.	201345 № 003568
500000 (беш юз минг) сўм.	201345 № 003569
500000 (беш юз минг) сўм.	201345 № 003570
500000 (беш юз минг) сўм.	201345 № 003571
500000 (беш юз минг) сўм.	201345 № 003572
500000 (беш юз минг) сўм.	201345 № 003573
500000 (беш юз минг) сўм.	201345 № 003574
500000 (беш юз минг) сўм.	201345 № 003575
500000 (беш юз минг) сўм.	201345 № 003576

Умумий суммаси 5000000 (беш миллион) сўм.
«Ғаллабанк» бошқаруви.

ҒИАТБ «ҒАЛЛАБАНК»нинг Навоий вилояти филиалининг юмалоқ мухри йўқолганлиги сабабли ҳақиқий ҳисобланмайди.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги жамоаси — Молия вазирлигининг Нархлар бўйича ахборот маркази бошлиғи ўринбосари Доимбр Қосимович Мирҳабибовга акаси **Муроджон МИРҲАБИБОВ**нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки жамоаси Марказий банкнинг собиқ кадрлар бўлими бошлиғи **Мансур МУҲАМЕДОВ**нинг вафот этганлиги муносабати билан унинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон радиосининг жамоаси «Машъал» бош муҳарририятининг катта муҳаррири З.Каримовга турмуш ўртоғи **Малика КАРИМОВА**нинг вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Наққошмахсусқурилиш» акциядорлик жамиятининг бош бухгалтери Исмат Раҳимовга волидаи муҳтарамалари **Ойлярой РАҲИМОВА**нинг вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Ўқитувчи» нашриёти жамоаси тарих ва география таҳририятининг мудири Р. Мирхолиқовга синглиси, мусаввир, З. Гуломовга жияни Гулчеҳра **МИРХОЛИҚОВА**нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Бўка тумани хокимлиги туман хокими, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутати Р.К.Обидовга волидаи муҳтарамаси **Умри ая МАМАТОВА**нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

ХАЛҚ СЎЗИ — НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ.

БЎЛИМЛАР: Парламент 33-57-34; Хатлар 33-07-48; Мерос ва қадриятлар 36-29-89; Қишлоқ хўжалиги 36-07-94; Иқтисодиёт 36-36-65; Маънавият 36-35-60; Тунги муҳарририят 33-10-28. Эълонлар 36-09-25.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — Э.Болиев. Навбатчи — Н. Тошев.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001. Буюртма Г. — 0139. 51671 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти—21.00. Таҳририятга ҳажми 7 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Босишга топширилди — 21.00. 1 2 3 4 5 6